

Nr. 242

Doos Gazette

juli 2022

guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden

*

Die 't al vernoenmaelt op een tyd
Heeft 's avonds niet – waarin hy byt

*

Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 700 lezers

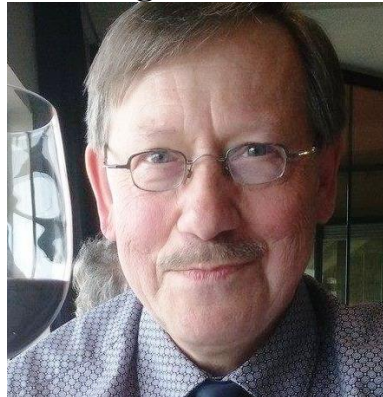

Beste abonnee

't Neerhof

Lees de geschiedenis van Poperinghe

Dank zij de goede zorgen van **Jean Boidin** is het DiMPop de website van 't Neerhof weer aangegroeid en loopt het nu tot en met 1631.

<https://tneerhofvzw.be/>

't Jaar 1630

Een druk jaar voor Poperinghe met een nieuwe proost maar ook met andere nieuwigheden zoals de Recollecten die in de stad een klooster willen gaan bouwen.

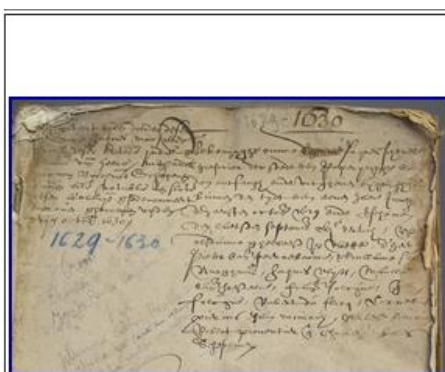
Maar ook de vele 'gewone' dingen - problemen voor de brouwers en de molenaars - en we krijgen een landelijke hopordonnantie !

't Jaar 1630

Pieter Keus

De schorsemolenaar Pieter Keus was gene gemakkelijke mens. Op zijn eilandje was hij heer en meester of dat dacht hij toch - en daar kwam natuurlijk heibel van !

't Jaar 1630

Stadsrekening 1629 - 1630

Een gewone stadsrekening voor een stad in vreedestijd.

't Jaar 1631

Met onder andere iets over de bierpacht of de bieraccijnzen voor de herbouw van de kerken - en dit zovele jaren na de ruïnering van de stad in 1582. en iets over de ververie en over de brouwerie in de Ieperstraat.

Van Werner Goussey kreeg ik de onderstaande interessante opmerking door:
Beste Guido,

In deze gazette staat een koetsier die onbekend is.

Zie onderstaande foto van “westhoekverbeeldt” :

Het gaat om **Leon Develter** met zijn 2 witte paarden. Hij is duidelijk herkenbaar op beide foto's. De foto is genomen voor de herberg “De Tramstatie” te Beveren-IJzer, opgehouden door Jérôme Facon. Jérôme is de overgrootvader van Pedro Facon, die de eerste coronacommissaris was. Daniel Facon (1920-2005), de zoon van Jérôme en tevens de grootvader van Pedro, was de baas van de dienst Financiën (Belastingen) in Poperinge en werd later Directeur van de dienst Financiën te Kortrijk.

HEU004511661

Mvg,Werner Goussey

OPROEP!

Momenteel ben ik een dossier aan het opstellen rond de firma Allaeyts !

Wie kan mij helpen?

Wie heeft er nog foto's – reclamefolders? - artikels?

En wie heeft er nog een machine staan die door Allaeyts gemaakt is?

Wie kan er eens in Vlaams Brabant kijken wie daar nog Allaeytsmachiens heeft?

Alle beetjes helpen

Alvast bedankt voor jullie medeering

Zo tuimelde je zachtjes in dat wijde blauw
We hebben de wereld gezien met jou.
We kunnen je vandaag al laten, niet lossen.
Missen, elke dag.

JOSÉ VERBIEESE

Geboren te Kortrijk op 1 december 1953
en geheel naar zijn wens ingeslapen in besloten kring
op 26 mei 2022.

Brigitte Vancayzele
Isabelle Verbieese en Simon De Nys-Ketels
Ines Verbieese en Jonas Persyn
Filip Verbieese en Linda Stichelbaut

zijn echtgenote
zijn kinderen en partners
zijn broer en echtgenote

Bijzondere dank aan Dr. Cuyle, Dr. Moons, Dr. Vermeiren en verplegend personeel Imelda.

Dag Guido,

Ik ben er mij ten volle van bewust dat *Doos Gazette* niet echt de plaats is voor een *In memoriam*. José Verbieese heeft in zijn jeugdjaren echter veel betekend voor Poperinge. Ik vond het dan ook zinvol hem in jouw publicatie in herinnering te brengen.

José en ik groeiden naar elkaar toe in het college, zeker toen wij met een beperkte groep volhardden in de boosheid en opteerden voor de Grieks-Latijnse. In mijn ogen stellen die jaren niet veel voor. Of toch niet veel goeds. De verstikkende sfeer van zwartrokken en gelijkgestemden lag mij echt niet. Eén merkwaardige ervaring is mij echter bijgebleven. Een voor die tijd revolutionaire leraar geschiedenis haalde het in zijn hoofd ons een groepswerk te laten maken over een land of regio naar keuze. Het jaar 1970 stond onder meer in het teken van de oorlog in Vietnam en ons onderwerp was dus gauw gevonden. Hierbij ontpopte José zich tot een geboren projectleider, een facet van zijn persoonlijkheid dat later nog vaker boven kwam drijven. En dat zorgde voor een uitstekende score op het einde van de rit.

José was een onvergelykbare muzikkenner, een liefhebber van het eerste uur. Hoe vaak hebben we op zijn kamer liedjes meegebruld zoals *Venus* van Shocking blue en *Eloise* van Barry Ryan. Nu ja, meegebruld: dat is een dichterlijke overdrijving want een goede zangstem hadden we niet echt. Later volgde het betere werk: hij liet mij bijvoorbeeld *Déjà vu* horen van Crosby, Stills, Nash and Young, zijn eerste langspeelplaat als ik mij goed herinner.

Eén en ander leidde ertoe dat hij met het lumineuze idee op de proppen kwam onze bloedeigen fuif te organiseren: dat heette toen nog een Thé dansant. Op het collegefeest kregen we immers als leerlingen van het voorlaatste jaar geen toegang tot het traditionele collegebal. Het project kreeg de welluidende naam *In-A-Gadda-Da-Vida* wat naar verluidt stond voor *In the Garden of Eden*, het Aards paradijs kortom. Sommigen onder ons waanden zich inderdaad Adam en Eva. Op gezette tijden kwamen achterdochtige leraars een oogje in het zeil houden bij dit heidense feestje en spraken er achteraf schande over, te meer omdat zij het initiatief niet hadden kunnen voorkomen. Stel je voor: we dansten geen tango of wals, er was zelfs geen traditionele opeenvolging van twee slows en twee swings, al dan niet

onderbroken door *La Bamba*. Neen, we bewogen als een kudde Neanderthalers in een wilde roes. En er kwamen hierbij zelfs geen drugs aan te pas.

De geest was uit de fles. Het initiatief kreeg meerdere opvolgers onder dezelfde naam. De opbrengst van één van die fuiven ging integraal naar een medeleerling die het belangwekkende initiatief had genomen zijn lief te bezwangeren en dus prompt van school was gestuurd. Zijn naam was Ludo Christiaens, denk ik. De laatste keer werd de heilige merknaam gekaapt door twee medeleerlingen die de opbrengst in eigen zakken lieten verdwijnen onder het voorwendsel dat ze toch voor de muziek hadden gezorgd. Kortom, niet iedereen was de idealistische geest van de *Flower Power* echt genegen.

Ondertussen was José al met andere projecten bezig. Toen de avondstudie werd afgeschaft konden wij na schooltijd, als volwaardige wereldverbeteraars in spé, blijven doordrammen op de hoek van de Rekhofstraat. Niet zelden ging het over gemeentepolitiek. Het stoffige stadje dat sommigen een geitendorp durfden te noemen had dringend nood aan een kritische stem. De toenmalige CVP zwaaide immers al decennialang de scepter, zonder zich veel aan te trekken van ideeën – hoe waardevol ook – van de oppositie. Kritische noten en striemende aanklachten werden bijgevolg gebundeld in wat vanzelfsprekend *De Keikop* werd genoemd, een blaadje dat de ingedommelde geesten nog jarenlang ging beroeren. Ligt het aan *De Keikop* dat enkele jaren later de CVP naar de oppositie werd verwezen door het monsterverbond dat de overige partijen sloten op de avond van de verkiezingen? Ik zou het begot niet weten.

Ondertussen ging het stadje er muzikaal op vooruit: niet alleen werden in het jeugdheem talrijke optredens georganiseerd van kleinkunstenaars – niet meteen de *cup of tea* van José –, er werden ook heuse rockconcerten georganiseerd. En dat was zijn ding. Door zijn aanstekelijke enthousiasme veroverde Poperinge stilltjes aan een plaatsje op de wereldkaart, zeker toen Odil ten tonele verscheen, een semiprofessionele organisatie die de bands Kayak, Camel en vele anderen naar de Westhoek lokte. *Pour la petite histoire*: Odil was het acroniem van *Onbekend Ding in de Lucht*. De juridische achtergrond van José zorgde mee voor een succesverhaal. Ik maak me sterk dat één en ander er mee voor gezorgd heeft dat, jaren later, Marktrock het daglicht zag. Onder het motto “Yes, we can”.

José was ook een groene jongen *avant la lettre*: hij was het die ons onder meer optrommelde om zwerfvuil in te zamelen op de Kemmelberg en als stil protest af te leveren aan het gemeentehuis. Hij was ook de gangmaker van een mars op Roesbrugge om de vervuiling aan te klagen van de IJzer door een aardappelbedrijf. En ga zo maar door.

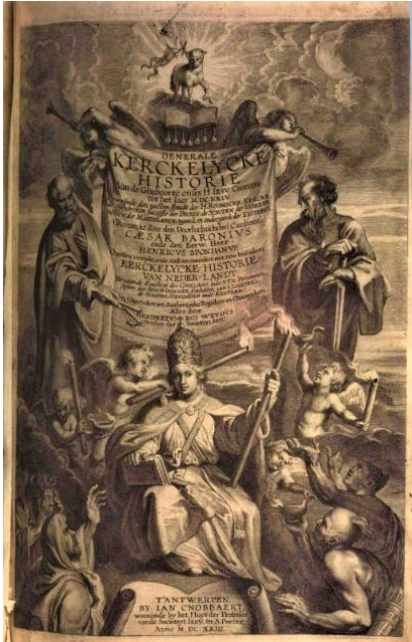
Ik zou andere betrokkenen onrecht aandoen als ik al deze initiatieven uitsluitend zou toeschrijven aan José: het was een collectief gebeuren. Maar hij had duidelijk een dikke vinger in de pap. En telkens kwam zijn talent van projectleider of gangmaker bovendrijven. Méér moest dat echt niet zijn.

Vriendelijke groeten,
Pierre Bourgeois

Net als vorig jaar is dit julinumnummer volledig gewijd aan O.L. Vrouw van Sint Jan – veel leesplezier !

Onze Lieve vrouw van Sint Jan

Naar aanleiding van de julimaand – en de processie van Onze Lieve Vrouw van Sint Jan – gaan we in dit nummer – net als vorig jaar - weer eens in op de verering in het verleden.

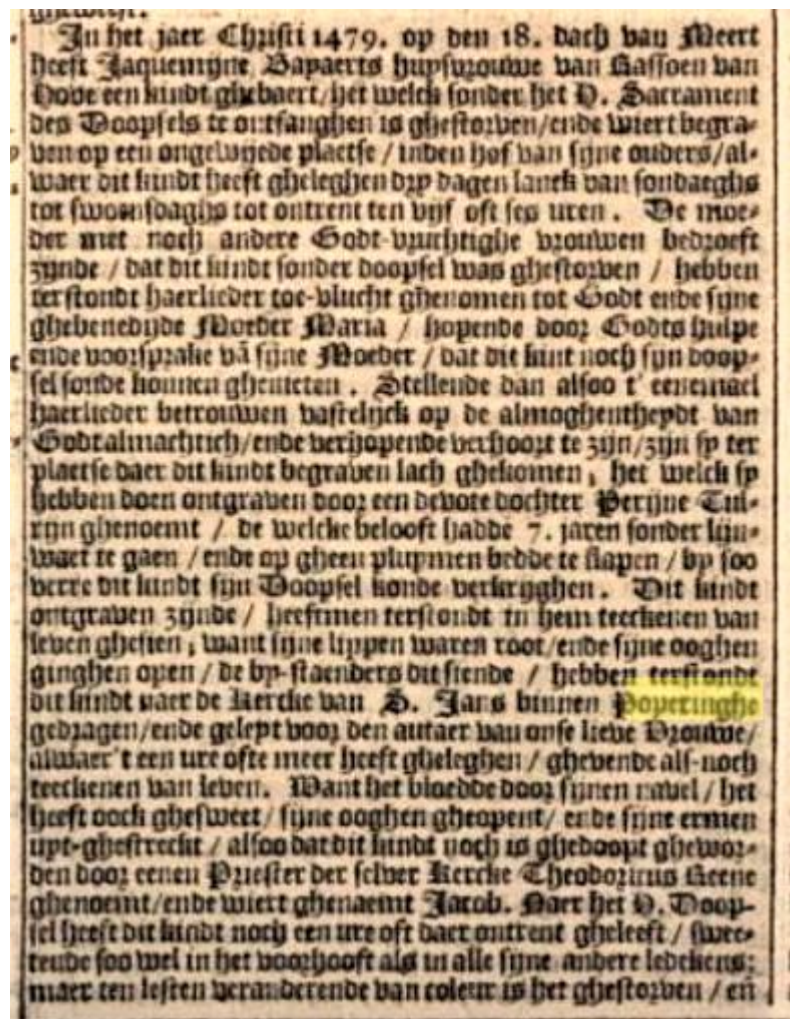

En we beginnen met het verhaal van het groot mirakel zoals het verteld wordt in de ‘Kerckelicke historie van Nederlandt’ door Caesar Baronius, Henricus Spondanus – uit 1623.

In het jaer Christi 1479, op den 18 dach van Meert – heeft Jaquemyne Bayaert huysvrouwe van Rassoen van Hove een kindt ghebaert – het welck sonder het H. Sacrament des doopsels te ontfanghen is ghestorven ende wiert begraven op een ongewyde plaetse – inden hof van sijne ouders – alwaer dit kindt heeft gheleghen dry dagen lanck van sondaeghs tot swonsdaghs tot ontrent en vijf oft ses uren. De moeder met noch andere Godtvruchtighe vrouwen

bedroeft zijnde – dat dit kindt sonder doopsel was ghestorven – hebben terstondt haerlieder toevlucht ghenomen tot Godt ende sijne ghebenedijde Moeder Maria – hopende door Godts hulpe ende voorsprake van sijne Moeder - dat dit kint noch sijn doopsel soude kunnen ghenieten.

Stellende dan alsoo t’eenemael haerlieder vertrouwen vastelijck op de almoghentheydt van Godt almachtich ende verhopende verhoort te zijn – zijn sy ter plaetse daer dit kindt begraven lach ghekomen. Het welck sy hebben doen ontgraven door een devote dochter Perijne Tulrijn ghenoeemt – de welke belooft hadde 7 jaren sonder lijnwaet te gaen ende op gheen pluymen bedde te slapen – by soo verre dit kindt sijn doopsel soude verkrijghen. Dit kindt ontgraven zijnde – heeft men terstondt in hem teeckenen vant leven ghesien – want sijne lippen waren root ende sijne ooghen ginghen open.

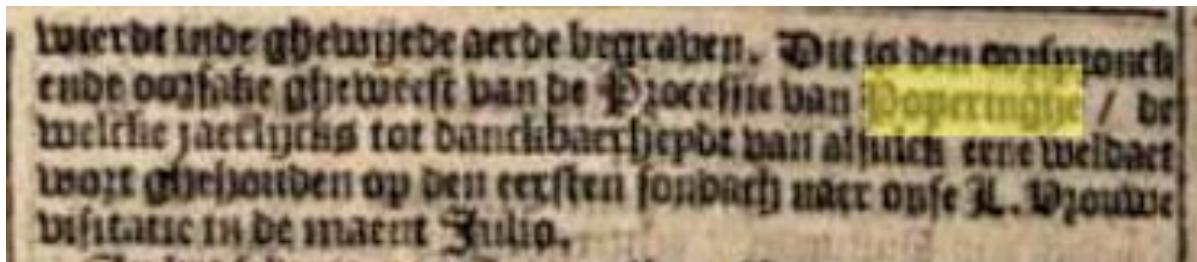

De bystaenders dit siende – hebben terstondt dit kindt naer de kercke van S. Jans binnen Poperinghe gedragen ende geleyt voor den autaer van onse lieve vrouwe alwaer 't een ure ofte meer heeft gheleghen – ghevende als noch teecken van leven.

Want het bloedde door sijnen navel – het heeft noch ghesweet – sijne ooghen gheopent ende sijne ermen uptghestreckt – alsoo dat dit kindt noch is ghedoopt gheworden door eenen priester der selver kercke Theodorus Roene ghenoeemt ende wiert ghenaemt Jacob.

Naer het H. Doopsel heeft dit kindt noch een ure oft daer ontrent gheleeft – sweetende soo wel in het voorhoofd als in alle sijne andere ledemens – maer ten lesten veranderende van couleur is het gestorven – en wierdt o,de gjevuede aerde beggrave, /

Dit is den oorsponck ende oorsake gheweest van de procesie van Poperinghe – de welke jaerlijcks tot danckbaerheydt van alsuck eene welbaet wort gehouden op den eersten sondach naer onse Lieve Vrouwe visitatie in de maent Julio.

Dit is alleszins één van de oudste versies van de vertelling van ons mirakel – en zo te zien had de auteur Spondanus zich goed laten informeren.

We geven hier een akte van de 10de november 1638. Ze heeft in see rechtstreeks niets te maken met de verering voor Onze Lieve Vrouw van Sint Jan.

De akte beschrijft de regeling tussen de brouwer Jacques melis en zijn vrouw, die hun brouwerij verhuren aan hun schoonzoon Heindryk Heneman.

We nemen aan dat deze brouwerij één van de brouwerijen was in de Yperstraat – waarschijnlijk waar nu dokter Sansen woont.

De oude browuer Jaques Melis en zijn vrouw Serevyffve blijven mee inwonen.

*En tussen de regeling door vinden we opeens de regel: **omme xx schele parisis voor den auttaer van O.L. Vrouwe in Sint Jans kercke.***

Het is echter uitzonderlijk dat we dat hier vinden - dit is echt het eerste contract dat ik vind waarin dit vermeld staat.

Het getuigt dus van de devotie die de brouwer Jaques Melis had voor O.L. Vrouw van Sint Jan.

8 juli 1635 - O.L.Vrouw van Sint Jan en toverij – Rentens SAP 398

*Ik zit momenteel in de registers van 'de renten en de halmen' te lezen in het stadsarchief van Poperinghe en aldaar vond ik de onderstaande akte, die ik met wat hulp van **Jacques Destailleur** hieronder uitgeschreven heb.*

Hier uit blijkt onder andere dat de bijdragen tot het altaar van O.L. Vrouw, soms wel uit een eigenaardige hoek konden komen. Lees eerst eens even mee:

Omme te geraken tot een accoord rakende d'injurie van toverye - de belediging in verband met toverij

*angheseyt by **Christiaen Henten***

*tot laste van **Jenne, de huusvrouwe van Andries Lemahieu,***

Het is dus Christiaan Henten die Jenne, de vrouw van Andries Lemahieu verweten heeft dat zij kon toveren.

... zal de voornoemde Henten eerst revoceren - herroepen -

de voorseyde injurie, - belediging –

*zegghende hem de zelve grotelick leet te zijn ende de zelve anghезeyt t'hebben ten onghelycke, **ende dat hy haer houdt voor eene vrouwe van eeren,***

welck wederrouppen gheschieden zal

ter presentie van de gonne als daer alle by ende present gheweest hebbende,

ende noch ter presentie van twee schepenen,

laetende danof notitie houden ten griffie van Poperinghe. – Op het secretariaat van Poperinghe.

Item zal leveren twee ponden vlaems ten proffytte van het aultaer van Onse Lieve Vrouwe binnen de St. Jans kercke alhier ende noch zes pond parisis in ghelde

Waarschijnlijk bedoelt men dat de som van 2 ponden Vlaams mag gegeven worden in de vorm van kaarsen en daarbij dient dan nog eens zes ponden betaald te worden in klinkende munt.

Zal leveren an de aermen van Poperinghe eene spynt coorne ofte betaelen de vierde van diere te Baefmisse naestcommende

Daar naast dient Henten een 'spint'¹ koren aan de 'aermen' te geven.

De 'aermen' werd in die periode ook wal 'de dis' genoemd en stond in voor het onderhoud van de armen en de verdeling van de aalmoezen. Het spint koren dat men hier dient te geven, diende dan ook om brood van te bakken en dit brood aan de armen van de parochie uit te delen.

Item zal betaelen zulcx als tusschenpartien collectganten² ende andere tot desen accorde behulpich wesende, heden verteirt wort

Dit al boven de pretensien van de bailliu desen aengaende.

De baljuw had bij een veroordeling voor belediging, ook het recht op een boete door de veroordeelde te betalen.

Voorts met belofte van dierghelicke injurien niet meer de voorseyde Jenne anne te zegghen up verbeurte van hondert guldenen – betaling van 100 gulden

ten proffytte van de armen ende ander arbitraire correctie – bijkomende straf.

De herroeping gebeurde ook effectief:

*De voorschreven revocatie van injurie van anzegghen van tovery is ghedaen by Christiaan Henten ter presentie van **Ghelein Diedeman en Charles Beveren**, schepenen metghaeders **Mattheus Delgavere ende Christiaan Deboucq**, ten tyde van de voorseyde injurie present gheweest hebbende*

Met belofte van de zelve injurien niet meer anne te zegghen op peine voorschreven ende conditien hierby vermelt

Den xiii july 1635 - De 8ste juli 1635.

¹ Spint - Een spint of kop is een oud-Nederlandse eenheid voor het aangeven van de inhoud van droge waren, zoals graan. Vier spint zijn een schepel, maar ook andere inhouden komen voor, zoals een Amsterdamse kop, dat overeenkomt met 0,871 liter. Een spint kan overeenkomen met 5 liter, maar in Groningen was deze 5,7 liter.

² Diegenen die als tussenpersonen opgetreden hadden en de zaak tot een akkoord hadden gebracht, mochten meedrinken op kosten van de veroordeelde Henten.

Onze Lieve Vrouw van Sint Jan geschilderd door Jules Boudry...

Compareerden in persoonen **Jaques Melis d'oude ende Severyfve syne huusvrauwe** - ten naerschreven zaeken byden voorschreven haeren man behoorelick gheauthoriseert - verkennende ende belydende wel ende deuchdelick verheurt te hebben **aen Heindryck Heneman ende Cathelyne Melis** zyne huusvrauwe – ten desen present ende accepterende – **een huus metter brauwerije** ende andere edificien - hiermede gaende - metter erfve daeronder achter ende ter zyden liggheende - zoo tzelve byde verheurders jeghenwoordelick ghebruuckt es - toedien een ghemet ofte daerontrent hommelhoff liggheende opde **Meessenstraet** deser stede neffens t'gonne van Jan van Renynghe filius Caerle –

ende noch een ander hommelhoff neffens t'gonne van Vincent Roens byde hofstede van Wim Scherrier - grootd zeven vierendeel groot ofte daerontrent – voor eenen tydt ende termyn van vichtthien jaeren - dannof t'eerste incommen z"al te meye naerstcommende in de jaere 1639 - ende alsoo voorts totten expierern van de voorschreven pacht – **omme xx schele paris is voor den outtaer van O.L. Vrouwe in Sint Jans kercke** - twee dobbel ducaeten te hoofclede die de verheurders kennen otnfaen thebben ende van principael heure voor dertich pnden grooten vlaemsch by jaere - de voorschreven partyen met conditie dat de vooroemde heurders ande verheurders woonste verleenen zullen inde voorschreven huusynge theurlieden relelicken appaisemente – ende zullen de heurders ghehouden wesen over te nemen vande verheurders by prysye van mannen van wederzyden te verkiesen - alle de tonnen, halfve, derden ende vatgens ende halfve vatgens metghaders alle ghistvaeten gaende metter voorseide brauwerije - ten incommen vande voorschreven heure ende alle tresterende brauwalaem t'ende van de vier eerste jaeren vande voroschreven heure – zoo de heurders schuldich worden qualick al tvoorschreven brauwalaem by ghelycke prysye over te gheven ten einde ende expireren van de voorschreven heure - schaede alsdan betaelende ende baete heffende – syn oock gheconditioneert dat de heurders by ghelycke prysie zullen overnemen vande verheurders alle de perssen - staende ende liggheende inde vermelde twee hommelhoven – te weten de gonne ten zelve hommelhoven bequaeme ende gheene andere – die de heurders zullen betaelen metten prys vande dien – verclaerende ende certifierende de onderghenoemde schepenen dat de voroseide twee verheurders wel machtich waeren van hun zinnen ende verstandt ende bydien capable omme hiervan te disponeren
Actum present d'heers Jaques Wyts ende Chaerles Leurin schepenen den xde 9bris 1638

*Hieronder de oplijsting van de 'torsemeesters'. Uit verschillende stukken uit de register van de Subtarne Wetten, blijkt dat eer geregeld nieuwe 'torsemeesters' aangesteld werden. We halen hier het besluit aan van de **18de juni 1639**.*

Achter de term 'torsemeester' moeten we waarschijnlijk niet meer zoeken, als dat deze personen voor hun groep verantwoordelijk waren, dat er een toorts of een fakkel in de processie meegedragen werd.

De lijst is voor ons ook interessant omdat hier de verschillende ambachten en beroepen aan bod komen.

Het valt op dat er geen boeren en/of smeden in deze lijst vernoemd worden. Blijkbaar hield men zich aan de beroepen die 'binnen de port' of binnen 't steej – beoefend werden.

18 juni 1639 - De torsemeesters - SAP 436 - Subalterne wetten

Torsemeesters vernieuwt by t'collegie van de weth op den xvijij juny 1639

Rentenieren - Jaques Schevele - D'heer Guillaume Pierins - zes torssen
Brauwers - Christiaen Floor - Hendrick Heneman - Jacques Melis - Nicolais de Vos - vier torssen
Lakesnyders - Pieter van Renynghe - Jan van Renynghe filius Jacques - twee torssen
Meersseniers - Nicolays Cambray - Claude du Folocq - twee torssen
Timmerlieden - Jacob de Langhe - Jan vanden Abeele - twee torssen
Metsenaers ende schailiedeckers - Jooris van Thuyne - Loys Le Roux - twee torssen
Lyneweefvers - Frans Weins - Jean de Brubere - een torsse
Wyn vercoopers - Robert Proventier - Jacques van Landeghem - twee torssen
Weerden - Frans Wydoodt - Jan de Langhe - twee torssen
Vettewariers - Christiaen vanden Ameele - Jacob de Meersseman - twee torssen
Chirurgien - Meester Michiel Aernoudt - een torsse
Gaernewynders - Jan Looy - Jan de Puudt - twee toerssen
Vleeschhauwers - Augustyn Liebaert - Jan Elleboudt djonghe - twee torssen
Cuupers ende houpesnyders - Gilles Waghers - Jan de Cuupere - twee torssen
Handschoenmaecker - Pieter Gardier - een torsse
Varwers - Jacob vnde Zande - Passchyer Brate - twee torssen
Backers - Jacob van Neufville - Ghilein Verclyte - twee torssen
Hoedemakers - Pieter Maeseman - Clays de Ram - twee torssen
Drooghscheerders - Ghilein vande Walle - Jacob Maerten - een torsse
Muelenaers - Anthoine Masseau – Jan van Bleus - twee torssen
Craemers - Nicolays Tlam - jan de Wynter - twee torssen
Pottebackers - Loys Crousé - een torsse

Alle welcke torssemeesters voorseit metghaders alle gouverneurs ende meesters vande ander ambachten alhier hier ghespecifiert zullen ghehouden wesen t'elcken te Sint Sacramentsdaghe ende **ommegangsdaghe ende processie** haerlieden toerssen ende blasoenen daertoe dienende te draghen ofte deselve doen draeghen by suffisante persoonen opde boete van drie ponden parisis ende dat tot een wederroupen - actum ut supra -

Het feit dat er toortsen meege dragen werden in de processie werpt vragen op. Zou men 's avonds uitgegaan hebben bij fakkellicht?

30 juli 1644 - Joos Boulengier met zijn snaphaene - SAP 128 A - - nummer 1

Voor myne heeren burghmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe
Intendit omme den bailliu der zelve stede - causa officij heescher jehgens Joos Boullengier verweerder

Alvooren dheescher employeert ulieden heeren ordonnantie van admissie de faicte Ende omme in conformiteyte van dyes te proberen d'inhouden van zyne heesch –

believve myne voorseide heeren te hooren ende examineeren op eede de ghemargineerde oft niet waerachtich en es dat den verweerder heeft ghepoocht questie te maecken ter herberghe van Pieter vande Marassche opden **ommeganckdach** deser stede - of den verweerder met force ende ghewelt ten zelve daeghe niet en heeft ghetracht te ghaen binnen de huuze van de wedewe meester Pieter Aernouts - stekende te dyen eynde opde deure vande zelve huuze ten vele verscheyden stonden jeghens dat hy de selve deur zoude ter aerden smytten
N. Braets - Frans de Corte - jan Derey djonghe

Of den verweerder oock ten zelve daghe niet en heeft gheloopen achter straete met **eenen snaepaene** in zyne handt ende ghedreyght daarmede te schieten - vraeghende van diversche pesoonen - wye daarvan wilde hebben ende mitsdien daarmede schietende of den zelve snaepaene niet en heeft faulte gheslaeghen zonder vier te nemen
Meester Pieter Makeblyde - meester Lodewyck Makeblyde

Of den verweerder corts daernaer niet en es gheghaen metten zelve snaepaene ontrent de vanghenisse deser stede ende hem in posture ghestelt - omme daarmede te schieten naer den amman deser voorseide stede - wesende int facit van zyn officie ende leydende inde voorseide vanghenisse eenen **Toussain Clackebeke** met intentie vande zelve ghevanghen los te laeten - emmers daertoe debvoir te doene ende ten dyen eynde stekende opde zelve snaepaene eenen loot ofte zaet - de voorschreven ghemaergineerde voorts recollerende op heurlieden preparatoire depositien ende hemlieden verarticuleeren bevraeghende opde redenen van wetenschap ende noodelick circonstantien ter materie dienende
Meester Frans van Doorne - de amman - Jan Vrambout

De wet ghesien sheescher tichten ende zyne testimonele preuve metgaders de gonne par verweerder ghedaen tzynder instificatie op alles ghelet - hebben den heescher gheadmitteert tot naerder preuve - slaeckende den verweerder op cautie juratoire voor de somme van twaelf ponden grooten vlaemsch - met belofte van inne te keeren tallen tyden vermaent zynde - sub pena commicti ende verbeurte vande voorschreven somme - mets by hem kiesende sommighe onder dese jurisdcitie ten einde alle daghynghe ende justinatien aldaer ghedaen sorteren effect alof die tzyne persooone ghedaen waeren den verweerder condemneerende inde costen ende mysen van justitie ter tauxatie
actum xxx july 1644

Pieter Adriaen heeft hem verkendt borghe voor de voorschreven twaelf ponden grooten vlaemsch ende Jan Boulengier - sverweerde broeder - verkende hem contreborghe ende beloofde de voorschreven Adriaen te indemneren eodem

Reprochen ene contradictien omme Joos Boulengier ghevanghen verweerder ter eender zyde jeghesn den bailliu - causa officij – heescher - ter andere – voor myne heeren burghmeesters ende schepenen der stede van Poperyghe alvooren den verweerder employeert de generaliteyt van rechte ter materie dienende mette cracht vande negative - Zegghende toedien dat omme privenentelick ende paticulierlick reprochieren sheeschers testimoneile preuve - datmen hem danof schuldich is te verleenen copie - waer zonder hem bevonden is de middel om tzelve te doene - Verhopende nietmin vastelick datter niet ghebleken en is dat den verweerder eenigh gheweldt ofte delict zoude ghecommiteert hebben -

Want angaende dat den verwerder - die staet ter goede reputatie ende fixe residentie heeft tot Nieuwerkerke zoo by attestatien voorgaendelick overgheleyt ghebleken is den ommeganghe deser stede laetsleden ghecommen heef met een snaepaene is daer dat in dese tyden van oorloghe aen yghelick is toeghelaeten - naemtelick vriendelynghe tdraeghen van ghelicke ende nader waepnen - die in tyde van vrede zyn verboden.

Zonder dat den verwerder metten zelve snaphaene yemant ghequetst heeft ofte ghedaecht heeft te quetsen

Nemaer alzoo opden vermelden ommeganghdagh voor den avondt was groot gheruchte van kermisvolck zoo op maercken - straten als elders -

zoo oock ter cause vande comste van zyne excellenye **Don Francois de Melo** met zyne suite - zekere oorlogsvolck ende andersins - zoo ist datter groote troupen van volck vergaerenfr in de Vlamynckstraete deser stede ende voor de vanghenisse -

Twelcke den verwerder ghewaere zynde - alzoo hy meende vande cleene Marct te trecken naer de Wildeman om te zien naer zyn camaraden ofte volck van zyn quartier omme te trecken naer huus - is ghebeurt dat hy de voorseide snaphaene ghevisiteert heeft omme te zien ofte yet an haperde op avonture of hy dien van doene hadde ghehadt omme hem te defenderen ende bevondt datter gheen viersteen an en was - zoo hy verhoopt thebben gheprobeert zonder den amptman ofte ander ghedreyght thebben te schieten -

Ende alzoo den zelve amptman met sheeren dienaeren ende ander waern leydende eenen

ghevanghen - die den verwerder niet en kent -

is ghebeurt dat meester Frans van Doorne den verwerder heeft gheagresseert ter aerde ghesmeten zonder voorgaende woorden - Zulckerwys dat de zelve amptman van Doorne ende ander den verwerder med ghewelde afghenomen hebben tvoorseide gheweire van snaphaene hem slaende - stootende ende smyttende in vanghenisse - zonder voorgaende questie ofte de minste wettelicke oorzake - mits dat den verwerder hem metten voorseide ghevanghen niet en heeft ghemoeyt als hem niet kennende - nochte zynde van zyn zyde als voorseit is Waervutte volght dat den zelve amptman van Doorne ende Jan Vrammout - sheren dienaeren - niet en connen dienen voor valable ghetuughen maer als directe partyen ende beghonders vande questie in sverwerder regard -

concluderende - tendert ten fyne ende in zynen heesch fynen ende conclusien verclaert hy niet ontfanghenick nochte ghecondemneert ...

Midswelcken den verwerder

Cotte A

Balliu ende schepenen van de prochie van Steenwerck
alle de gonne die dese ghepresenteert wiert - salut !

Alzoo redene bewyst ende recht begeert datmen alle warachtighe zaeken certifiere ende
attesteert ende zonderlynghe dies verzocht zynde -

soo ist dat wy certifieren ende attesteren goede kennisse te hebben van Joos Boulengier filius
Jacques inborlynck deser prochie den welcken hem altyt eerlyck gheomporteert heeft zonder
datter t'onser kennisse ghecommen es eenighe acten by hem ghedaen - menterende vryspraeke
van welcken den voorseide Joos ons verzocht heeft - attestatie hebben wy hem verleent dese
jeghenwoordige omme hem te valideren daer het behooren zal -
in kennisse der waerheyte hebben wy dese doen onderteekenen by onsen greffier
actum desen iijde april 1639 Toorconde -

Anthoine du Flo - meester temmerman wonende te Nieuwerkerke - Belleambacht - attesteert
ende rectifieert by desen dat hy seer goeden kennisse heeft ende van over bet dan zes jaeren
ghehadt heeft vande persoon van Joos Boulengier - ghebooren - zoo hy attestant verstaet -
inde prochie van Steenkercke ende wesende noch jonckman te huwen -
doende tambacht van timmerman daerinne overzulcx den zelve Joos hem attestant es
assisterende als dienstnape emmers laetst ghedaen heeft mids - zoo men verstaet - dat den
zelve Joos nu zoude wesen in detentie van justicie binnen de stede van Poperynghe voor de
welcke detentie hy metten attestant ghewoont heeft in de prochie van Nieuwerkerke voornoemt -
den tyt van ontrent een half jaer ende daer te voorent goede tyt met Matthys Donze - oick
meester timmerman - binnen de zelve prochie van Nieuwerkerke ende wint de dienstheure vande
voornoemde Joos ten huuse vande attestant - noch is ghedeurende den zelve Joos commende
gherelaxeert te worden - wert verwacht tot voldoeynghe vande zelve dienstheure -
certifierende voorts dat den voornoemde Joos hem daerinne wel heeft ghequeten - ende
andersins gheweest is van goet comportedement ende eerlyck conversatie metghaders van goet
catholyck leven -
overzulcx dat ghedeurende alle de tyt dat den attestant hem alsvooren heeft ghekent hy het
minste niet en heeft ghedaen ofte ghecommitteert -
twelck zoude meriteren eenighe reprehensie van justicie van alle welcke verzocht zynde
ghetuughenisse te gheven van weghen den voornoemde Joos Boulengier - zoo is byden
voornoemde Duflo an hem dese acte van attestatie verleent gheweest -
om hem te moghen valideren daer behooren zal
Actum tot Nieuwerkerke voorseit desen xijde july 1644 ter presentie van meester Jacques
vanderespt
Toorconde by laste Antoine Duflo - present my J. Vanderepst

Informatien preparatoire ghehouden byden baillieu der stede van Poperynghe jeghens ende
tot last van Joos Boulengier opden xijde july 1644

Meester Frans van Doorne - docteur inde medecine - oudt xxxvij jaeren ofte daerontrent -
woonende binnen dese stede - ghevraecht ende ghe-examineert byden bailiu der voornoemde
stede van officie tweghe -
tuught ende deposeert op eedt dat hy opden ijde deser maendt -
wesende den ommeganckdach der zelve stede -
ghecommen es vande maerck naer zyn huus ende wesende ontrent de vanghenisse - heeft
ghezien dat Joos Boullengier was hebbende eenen snaphaene in zynen hadt ende daeruppe
stekende eene quantiteyt zaet dat hy daermede ghetrocken es naer dheer Jan van Leeuwe
ontrent der zelve stede leydende met zyn dienaeren naer de zelve vanghenisse

eenen Toussain Clackebeke ter cause van zeeker ghevecht - zoo den deposant verstont - houdende de voornoemde Boulengier den voornoemde snaepaene in zynen haden metten loop ofte tromp naer den voorseide aman ende stellende hem in postuere omme naer hem daarmede te schieten -

welcke den deposant ghewaere zynde ende vreesende dat den voornoemde aman zoude wesen ghehyndert - es middelertyt den voorseide Boulengier innegheschooten ende hem ter aerden ghevelt tot anderstont dat hy depsoant met force ende ghewelt den zelve snaepaene hem Boullengier heeft afghenomen zynde oock ondertusschen gheschiet dat den zelve amman byde voorseide Boullengier ghecommen es ende hem in vanghenisse ghestelt - hem ghevonden hebbende in flagranti delicto - twelcke den deposant weet als aldaer present gheweest zynde - sluytende mitsdien zyne depositie die hy naer lecture heeft onderteeckent ter presentie van dheers Jan Rouvroy ende Nicolais Beke - schepenen der stede van Poperynghe voornoemt - Francois van Dorne

De heer Jan vande Leeuwe - aman der voornoemde stede - oudt xxiiij jaeren ofte daerontrent - tuught ende deposeert aals vooren dat hy opden ijde deser maendt - leydende met sheeren dienaeren inde vanghenisse der zelve stede eenen Toussain Clackebeke - ter cause van zeker ghevecht - es hem deposant teghen ghecommen den voornoemde Boullengier met eenen snaepaene in zynen handen - ziende hem daeruppe steken zeeker quantiteyt zaet - zoo hy deposant bevonden heeft naer tafnemen van dyes - ende alsoo den zelve Boulengier approchierde de voornoemde deposant - hem stellende in posture omme daarmede naer hem ofte de zelve dienaeren te schieten ende tzelve hy deposant ghewaere zynde - es ghenootsaeckt gheweest hem inne te scieten vreesende dat den voornoemde Boullengier hem ofte de zelve dienaeren zoude moghen gheschooten hebben - als wanneer den zelve Boullengier ter aerden ghevelt zynde hem de

zelve snaephane afghenomen es gheweest met vorder ghewelt ende overzulcx ghevonden zynde int jegenwoordich misdaet es byden despoant ghecommandeert gheweest in vanghenisse der zelver stede -

ende daernaer de zelve snaphaene ghevisiteert hebbende - es bevonden gheladen te wesen met scherp te wetene met zaedt - ontrent vier vynderen hooghe - daerinne begrepen het cruudt - welcke den deposant weet als tzelve ghezien hebbende ende gheschiet zynde aen zyn persoon - soo voorseit es - leydende den voorseide Clackebeke -

sluyttende mitsdien zyne depositie dye hy naer lecture heeft onderteeckent ter presentie
alvooren
J. Van Leeuwe

Jan Vrambout - oudt xxvj jaeren ofte daerontrent - dienaere vande heere deser stede - tuught ende verclaertst als vooren - dat hy met ander zyne confreren opden iiijde deser maendt wesende ommeganckdach leydende naer de vanghenisse Toussain Clackebeke - ter cause van zeker ghevecht - es hem benefpens andere toeghecommen Joos Boulengier ghewaepent met eenen snaepaene hem stellente in postuere omme daermede te schieten ende houdende oock dooghe naer hem depositant ende andere officieren vast hebbende den zelve ghevanghen – jae - zelfs besich zynde met den haene van de zelve snaepaene over te haelen - ende den aman der zelve stede tzelve ghewaere zynde - es hem Boullengier innegheschooten - vresende dat hy zoude moghen ghehindert wesen - ende andere officieren - houdende de voorseide ghevanghen als wanneer meester Frans van Doorne den voorseide snaepaene met force ende ghewelt hem Boullengier afghenomen heeft - vreesende van voorder ongheluck - nietmin es byden zelve aman ghestelt gheweest in vanghenisse - hem ghevonden hebbende in flagranti - twelcke hy weet vutte redenen voorschreven ende dat hy depositant by ende present es gheweest den zelve gheschiedde - sluyttende mitsdien zyne depositie - dach maendt ende ter presentie als vooren
Jan Vrammoudt

In flagrante delicto - ter heterdaad

Wikipedia:

Een **snaphaan**, **vuursteengeweer** of **vuursteenmusket** is een gladloops [voorlaad-geweer](#) dat in de tweede helft van de zeventiende eeuw, de gehele achttiende eeuw en de eerste helft van de negentiende eeuw het standaardwapen van de infanterist was.

Het wapen was de opvolger, en doorontwikkeling, van het [musket](#). Het grootste verschil was het ontstekingsmechanisme: het musket had een [lontslot](#) (of bij uitzondering een [radslot](#)); de snaphaan had een [snaphaanslot](#) (waaraan het wapen zijn naam ontleende) en later een [vuursteenslot](#). Dit afvuurmechanisme maakte het mogelijk om het wapen veel sneller te laden. Een geoefend muskietier kon één à twee schoten per minuut lossen met een lontslotmusket; een geoefend soldaat met een snaphaan kon er drie à vier lossen. Ook was het wapen over het algemeen lichter en slanker dan het musket. Het kaliber was grotendeels hetzelfde en varieerde van 17 millimeter tot 21 millimeter. Het effectieve bereik was, net als het musket, zo'n 60 meter.

De benaming kan verwijzen naar de haan; deze maakt tijdens het vuren een slaande beweging naar voren, *snappen*, wat mede door de gebogen vorm van de haan, gelijkenissen kan vertonen met het pikken van een snavel

Een [vuursteenslot](#) in ruststand heeft een ontspannen haan en een openstaande kruitpan. Het kruitdeksel, met het rechtopstaande staal daaraan verbonden, is naar voren geklapt. Dit is ook de stand van het vuursteenslot direct na het vuren.

De eerste handeling is het naar achteren bewegen van de haan, totdat deze in de zogenaamde ruststand vastklikt. Dit is een veiligheidsstand; de haan kan dan niet met de trekker worden ontspannen. Hierna laadt de schutter de kruitpan met hetzij [pankruit](#) uit een kruithoorn, hetzij een weinig kruit uit een [patroon](#); een papieren zak met daarin het [kruit](#) en de [kogel](#). De kruitpan wordt daarna gesloten door het deksel naar beneden te klappen. Vervolgens wordt de rest van het kruit in de loop gegoten, gevolgd door de papieren patroon (met daarin de kogel). De lading wordt daarna met de laadstok naar beneden gestampt tot deze geheel achter in de

loop zit. De laadstok wordt daarna weer onder de hengsels van de loop opgeborgen. De haan wordt vervolgens door de schutter geheel naar achteren getrokken tot deze in de vuurstand vastklikt. De snaphaan is nu vuurgereed en kan door de trekker over te halen, worden afgeschoten.

Jaar 1645 - De silveren lampe van Marie Makeblyde - SAP 688.2

Om het onderstaande document goed te begrijpen moeten we eerst weten dat het slechts één document is uit een proces gevoerd voor de Raad van Vlaanderen. Deze Raad kwam normaal gezien maar tussen, als men het bij het Poperings gerecht niet meer zag zitten.

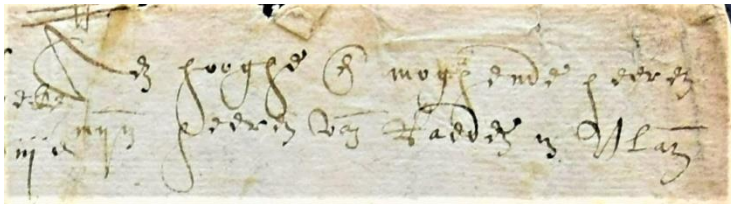
Het is meester Jan Makeblyde – die als uitvoerder van het testament van zijn vrouw Marie optreedt en die problemen heeft met zijn kinderen, erfgenamen van zijn vrouw.

Hij krijgt ze maar niet samen om samen de erfenis af te rekenen – of zoals men het toen zei – om ‘rekening, bewys en reliqua’ te doen.

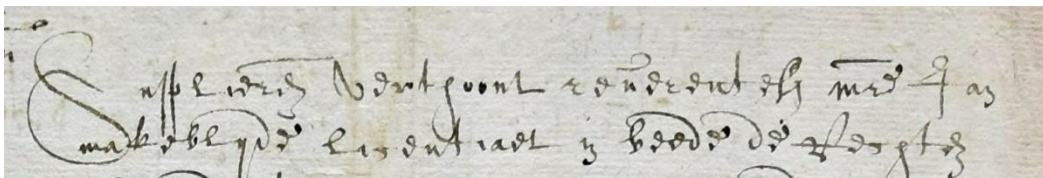
Vandaar dat hij aan de Raad van Vlaanderen vraagt – of zij de erfgenamen wilt veroordelen om die rekening te komen doen.

De acte luidt als volgt:

Sy ghetoocht partye om hier op te segghen binnen drie weken naer d’insinuatie³ – actum den viijde july 1645 – onderteekent Masseau

Aen hooghe ende moghende heeren –
Myn heeren vande Raede in Vlaenderen

Supplierende verthoont revetentelick **meester Jan Makeblyde** – licentiaet in beede de rechten – wonende tot Crombeke –

hoe dat wylent joffrauw **Marie Makeblyde** syne huysvrauwe –

ghemaect heeft seker testament ende daerby dat sy ghejoont⁴ heeft aen Onse Lieve Vrouwe van Sint Jans tot Poperynghe – seker **silveren lampe** van drie hondert ghuldens –

midtsghaders drie ponden parisis tsjaers voor d’olie –

bovendien heeft noch ghegheven een somme van vier hondert ponden grooten eens omme by de suppliant t’synder gheliefte -

ad pias causas⁵ te distribuieren –

waeranne hy oock in deele voldaan heeft -

resterende alsoo salvo insto ontrent de xiiij guldens boven de selve lampe ende olie byde hoirs volcommen –

die aengaende de refectie⁶ refuys⁷ doen –

³ Insinuatie = oproeping

⁴ Junnen = jeunen – gunnen

⁵ Ad pias causas = voor vrome doeleinden

⁶ Refectie = herstelling

emmers dilayeren voor dit de selve hoirs⁸ –
te weten **Pieter vande Peereboom – d’heer Jacques Schrevel – meester Guillame vander Gosse – woonende tot Poperynghe voornoemt – meester Jan de Coninck tot Ipre – meester Jacques Blaese tot Berghen Sint Wynnox ende andere** jehghens den suppliant –
alhier t’gonne in processe synde –
doen van ghelycke refuys emmers dilayeren⁹ te doene rekenynghe – bewys ende reliqua van tgonne dat sy naer het overlyden van syne huysvrauwe ontfanghen hebben onder syn bylenynghe als anderssins daer van -
dat den suppliant tot noch toe niet en is hebbende eenighe kennesse –
emmers gheene perfecte – hoewel dat sy vuyt crachte van provisionele¹⁰ sententie¹¹ alhier tgonne ghegheven - ghelast heeft de verweerdere t’executeren onder syn douareren¹² constrarie¹³ tot oplech van het gonne dat hy heeft connen becommen dat sy onder sententie die causen soudon ontfanghen hebben -
ende midts de diversiteyt vande jurisdictie ende alsoo omme te ontgaene multiplicatie¹⁴ van instantien - als verhoopende te verwerven accumulatie –
soo ist dat hy syne toevlucht is nemende aende gonne

Biddende tselve ghelieve ghedient te syne –
hemlieden te condemneren in de volcommynghen van het restat¹⁵ van de selve testamente ende met de suppliant diesaengaende te commen in onderrekenynghe ende by ghebreke van dien –
hemlieden te condemneren in alle costen – schaden ende intresten –
midtsghaders oock tordonneren te commen in onderrekenynghe van alle pretensien met condemnatie van oplech van dien ende van reliqua metten intrest van dien –
tsedert t’nemen vande respective ontfanghen –
alles met protestatie van non prejuditie¹⁶ van suppliants voorschreven recht van exexutie –
versouckende oock hemlieden ghecondemneert te hebben in overleverynghe vande copie authentique te ghemeynen coste vande pampieren noodich totten ontfanck van tsuppliants voorseide bylenynghe ende ander rechten.

Ende alsoo partyen moeten nootsaekelik in onderrekenynghe commen end dat de voorseide testamentaire actie gheprivilegiert is
sal t’hof believe ghedient te wesen tot sommiere decisie¹⁷ **te deputeren¹⁸ commissaris** -
twelcke doende etc.

Hubrechts – deurwaerder

⁷ Refuys doen = weigeren

⁸ Hoirs = erfgenamen

⁹ Dilayeren = uitstellen

¹⁰ Provisionele = voorlopige

¹¹ Sententie = veroordeling

¹² Douareren = als man van zijn overleden vrouw

¹³ Constrarie = tegenwerking

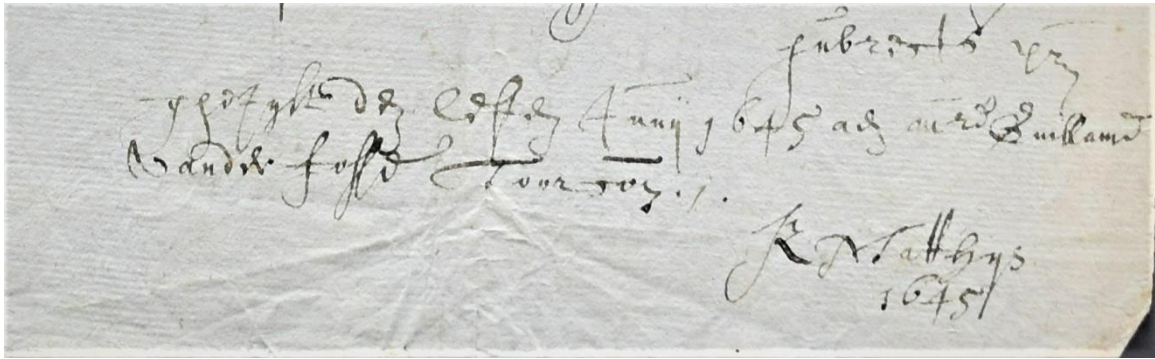
¹⁴ Multiplicatie = vermeerdering

¹⁵ Restat = overschot

¹⁶ Non prejuditie = voorbehoud

¹⁷ Sommiere decisie = onmiddellijk besluit

¹⁸ Deputeren = afvaardigen

Gheinsinueert den lesten juny 1645 aen meester Guillame vander Fosse
Toorconde Frans Matthys – 1645

*Jan Makeblyde zal de veroordeling door de Raad wel gekregen hebben, en de erfgenamen zullen braaf samen gezeten hebben om de erfenis verder te regelen.
Marie Makeblyde 'joonde' of gunde Onze Lieve Vrouw van Sint jan een silveren lampe en een jaarlijkste premie om olie hiervoor te kopen.*

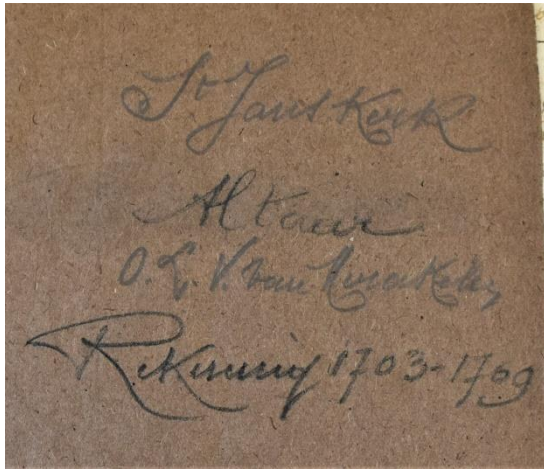
*Als we nu gaan kijken in de kerk, zien we drie van dergelijke lampen nog hangen.
Zou één van deze drie de lamp van Marie Makeblyde kunnen zijn, waarover in het document geschreven staat?*

Te vinden op google books:

https://books.google.be/books?id=Foph7glhDhYC&printsec=frontcover&dq=wenis+nachtegael&hl=nl&sa=X&redir_esc=y#v=onepage&q=wenis%20nachtegael&f=false

De altaarrekening 1703 – 1709 – SAP 685.2

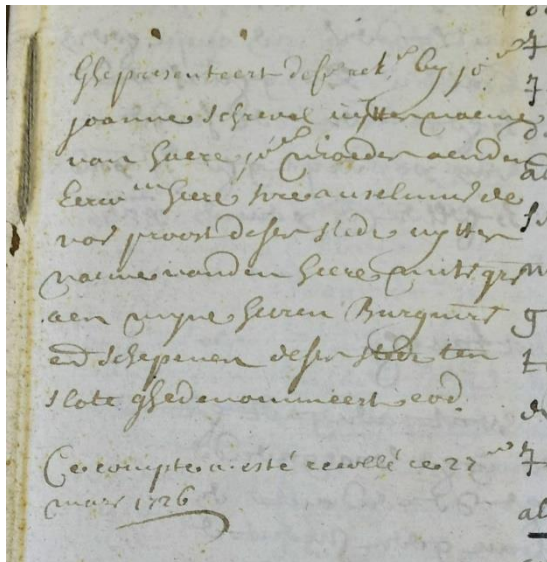
Sint Janskerk – Altaar Onze Lieve Vrouw van Mirakelen – Rekening 1703 – 1709

Langs boven bijgeschreven:

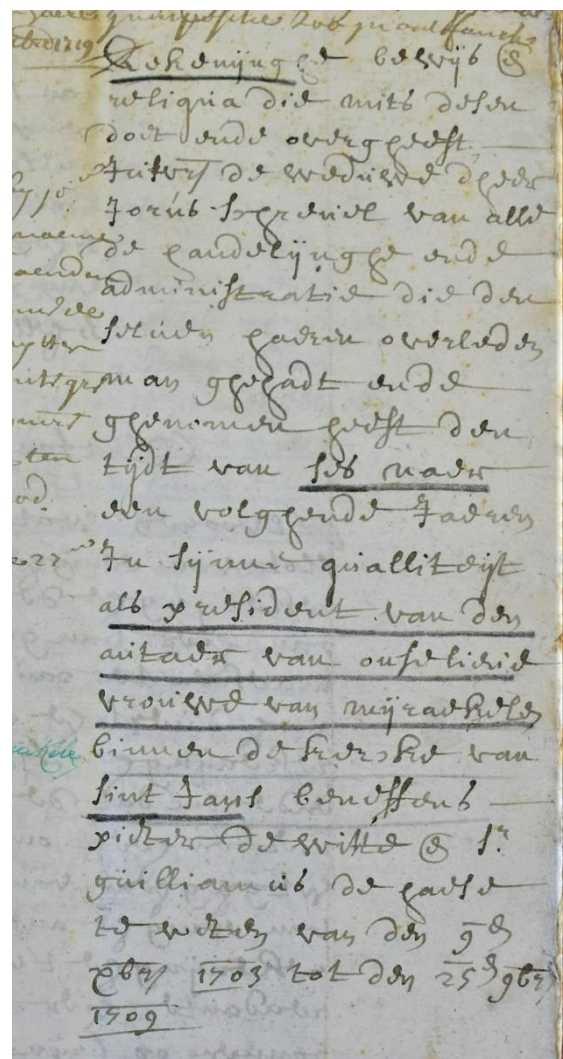
Geaffirmeert de deughdelickheit deser rekeninghe by de rendente in handen vande heere burgmeester Hughe volgende dat hy alleen gherelateert heeft ter cause van haere indispositie zoo in ontfancke als uytgheven desen 16de xbre 1719

In de marge:

Ghepresenteert dese rekenynghe by joffrouwe **Joanne Schrevel** inde naeme van haeren moeder aenden eerweerde heere Sire Anselmus De Vos, proost deser stede uytter naeme vanden heere mitsghaders aen myne heeren burghmeesters ende schepenen deser stede ten slote ghedenommeert – eodem

Rekenynghe – bewys ende reliquia die mits desen doet ende overgheeft juffrauwe de weduwe **d'heer Joris Schrevel** van alle de handelynghe ende administratie die den selven haere overleden man ghehadt ende ghenomen heeft den tydt van ses naereen volghende jaeren in synne qualliteyt als president van den outaer van **onse lieve vrouwe van myraekelen** binnen de kercke van Sint Jans benefens **Pieter de Witte ende sieur Guiliamus de Haese** te weten van den 9de xbre 1703 tot den 25ste 9bris 1709

Van Pieter de Witte is er een aandenken over – onder het beeld van de Heilige Barbara in de Sint janskerk – een heilige Barbara die afgebeeld staat zonder haar toren!

Zoals we kunnen lezen hierop staat er:

Memorie van Pieter de Witte filius Pieter – overleden den 17 9bre (november) 1741 – oudt 74 jaer en van zyne huysvrouwe Françoise van Ameele filia d’heer Maillaert – overleden den 5de mey 1750 out 71 jaer - RIP.

Pieter de Witte is dus geboren in het jaar 1667 – en was dus vanaf 1703 altaarmeester van Onze Lieve Vrouw van Mirakelen.

Ook van zijn vader is er een dergelijke aandenken in de kerk.

Welcke rekenynghe ghepresenteert wort aen myn eerweirden heere – siere Anselmus de Vos – proost – vutter naeme van min eerweirdtsten abt van Sinte Bertins – heere temporeel deser stede mitsgaders aen myne heeren bialliu – burghmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe in ponden schellen ende pennen parisis.

Ontfangh

Alvooren wat aengaet het slot van eenighe voorgaende rekenynghe de rendante en can hier van geen mentie maeken ter cause dat daer noch diversche anterieure rekenynghe sijn te

doene ende omdat de rendante niet en heeft ontfaen noch wtghegheven van eht slot van eenighe anterieure rekenynghe t'welcke de rendante hier soude connen op brynghen – memorie

Den autaar competeert eene losrente van drie ponden grooten vlams by jaere - croyserende den pennynck xvj – als nu ten laste van deser stede voor desen d'heer ende meester Jan Petyt als cooper van den Gervelgatmeulen – haeren ooirspronck ghenomen hebbende by gifte ghedaen door joffrauwe **Marie Maekeblyde** tot het furnieren van olie in de silveren lampe met goude vergulde copen by haer aen den autaar ghegheven tot het branden eeuwigh licht daer in den autaar bealst blyft wanof de redante ontfaen heeft dire jaeren verloop – het leste verschenen 24ste maerte 1705 – doende ende alhier wtghetrocken – 108-0-0

Den autaar is ghegift gheweest om jaerlicx te hebben eene groote witte wassen keirsse jehens telcken Poperynghe ommegangh die als danne inde processie wordt omme ghedraeghen voor het bildt van Maria ende daernaer ghesteldt opden grooten candelaere omme te doenbranden ter eeren van de heylyghe maeghet Maria sine daerinne belast voor hypotecque d'helft van vier lynnyn saeylant

inden Lyssenthouck deser jurisdictie gheenaemt **het Kersestickxken** – paelende aen het **Bernemynoochstraetken** volghens d'heeren registre – aboutterende van oosten d'hoirs Jan Bollaert – van suyden de beke – van westen d'hoirs Nicolais Salliere ende van noorden het voornomde straetken – in deele aenghetrocken by den heere deser stede voor legaeen ende voor als noch ghedeurende desess es jaeren van de rendantes administratie en is daer van niet ontfanghen gheweest – memorie

Nog steeds wordt er jaarlijks een kaars voor het O.L.Vrouwaltaar geplaatst – en ook dit jaar speciaal versierd door de kunstenaars Mia Vandermarliere.

Anderen ontfanck

De rendante brengt in ontfanghe alle de petitien dewelcke sijn ommeghehaelt gheweest met de schaelen de ses jaeren van t'overledens administratie benefens het gonne gheproffytteert is ghewest met het vercoopen van groot en klein was ghedeurende de octaven van den Poperynghe ommegangh, boeckxens, medaillien etc. mitsgaders met het gonne commende wt de busse versaem ende alhier wtghetrocken – 1886-7-0

De rendante brengt in ontfanghe soo veele door den overleden ontfanghen is ghewest volghens synne notitie over het recht van het draeghen van de vaene ende den staendaert in de wtvaerden ghedeurende den tydt van synne administratie die bedraeght ter somme van ende alhier wtghetrocken – 144-7-0.

Noch anderen ontfangh

De rendante brought in ontfanghe soo veele sy bevyndt door den overleden ghehaelt ghewest te hebben wt de bussen, spruittende wt het vercoopen van kleen was alles volghens synne notitie ghedeurende den tydt vande drie eerste jaeren van synne administratie – t'gonne bedraecht – 1183 – 3 – 0

De rendante berghet noch voor ontfaen t'gonne ghejondt is ghewest door myn heeren burghmeesters ende schepenen deser stede van Poperynghe ten jaere 1704 volghens s'overledens notitie tot het doen synghen de musycque de drie naer eerste daeghen van de octave van den Poperynghe ommegangh – twelcke bedraecht – 18 – 0 – 0

De rendante brought noch voor ontfaen ende oock volgens s'overledens notitie t'gonne ghegheven is ghewest door myn heeren burghmeesters ende schepenen voorseydt ende ter ghelycken cause ten jaere 1705 – t'welcke bedraecht – 60 – 0 – 0

Eindelynghe – de rendante brought noch in ontanghe t'gonne ter ghelycker cause door den overlden ontanghen is gheweest wt ter handt van myn heeren burghmeesters ende schepenen voor seyt ende alles volghens synne nottytie ten ajere 1707 – twelcke bedraecht – 36 – 0 – 0

Somme totale van den generaelen ontfanck bedraecht
36: 0: 0
m 0 22 B
m m lxx xvij jor

Somme totale van den generaelen ontfanck bedraecht iijm iiijc lxxv pond xvij schel j denier paris

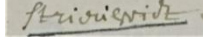
Betaelynghe jegens den voorenstaenden ontfanck

Betaelynghen jegens den voorenstaenden ontfanck

Eerst betaelt aen heer Guillielmus de Meulenaere – capelaen deser kercke van Sint Jan over syn ordinaire pensioen in advenante van vier ponden grooten vlaemsch by jaere – ses jaeren – t'leste gehvallen 24ste jully 1709 – beommende in ponden paris – 288 – 0 – 0

Voorts betaelt **Anthunis Berlein ende Romanus vanden Ameele** – costers deser kercke ghelycke ses jaeren pensioen i nadvenante van eenendertich ponden paris by jaere verschenen ten ghelycken daeghen by quyttancie ende volghens s'overledens notitie – 186 – 0 – 0

Betaelt aen **Adriaen Carrez - lichtbewaerder**- drie jaeren pensioen het leste verschenen 21ste 7bre 1706 par dire quyttancien – 128 – 0 – 0

Betaelt aen **Jaques Fockenbergh**e over syn leverynghe van meyen - -
Folio 6

strievilwiet - ende synnen dienst andersins aen den outaer jaerelix als ordinaire t'hien ponden thien schele parsiis over ses jaeren het leste verschenen july 1709 – becomdt – 63 – 0 – 0

Betaelt ghelycke ses jaeren pensioen aen **vidua Jaques Baelden** over haer orghelblaesen in de diensten raekende den outaer van onse lieve vrouwe in advenante van ses ponden paris by jaere – het leste verscheenen jully 1709 – par acquyt – 36 – 0 – 0

Betaelt aen **Anthunis Berlein** ende aen **Romanus vanden Ameele** het ordinaire over het clockeluyden accoort de drie eerste omemganckdaeghen den saterdagh in de octave ende den sondagh met den groot schapulierdagh – ses jaeren – te eten anno 1704 – 1705 – 1706 – 1707

– 1708 ende 1709 by quyttancie ende volghens s'overledens notitie vesaem ende alhier wtghetrocken – de somme van 237 – 0 – 0

Betaelt aen heer **Robertus Roberti** ende meester **Romanus vanden Ameele** – meesters van de musycque over hunne debvoiren ghedaen in het synghen de musycque in de octave van den Poperynghe ommegangh de jaeren 1704 – 1705 – 1706 – 1707 – 1708 ende 1709 by quyttancie ende s' overledens notitie – 158 – 0 – 0

Betaelt aen heer **Charles Scherrier – d'heer Passchier Druant** ende aen **Jan de Koester** voor de eerweirde **paters recollecten** over hun honnoraire van het draeghen het miraeculeus bildt van onse lieve vrouwe **den donckeren ende Paemel ommegangh** mitsgaders **den groot schapulierdagh**¹⁹ - den tydt van ghelycke ses naer een volghende jaeren by quyttancie de somme van ende alhier wtghetrocken – 66 – 0 – 0

Andere betaelynghe

Betaelt aen **Adriaen Carrez – Guillame Loone** ende **Jan Baptiste Cousyn** mitsgaders **Fransois Cuvellier** de leverynghe van grootd en kleen was mitsgaders de olie ghelevert tot het branden in de lampe voor het bildt van onse lieve vrouwe den tydt van ses near een volghende jaeren ende het was soo bovenschreven is om de octaven van den Poperynghe ommegangh by quyttantien de somme van – 947 – 16 – 0

Vorts noch betaelt aen **Albertus de Gelcke** ende **Louys Purquadt** mitsgaders **Adriaen Carrez** de leverynghe an vierhondert ende drie en twintigh ponden kleen was ghelevert ghedurende de voorseyde drie jaeren in advenante van twyntich stuyvers ider pondt die verkocht syn gheweest in proffytte vande selven autae de jaeren 1704 – 1705 – 1706 – volghens s'overledens notitie bedraeghende – 886 – 0 – 0

Voorts noch betaelt aen **Albertus de Gelcke – Louys Purquadt** ende aen **Pietronelle de Roode** – vier en veertich ponden royael was wesende kerssen om ghedeurende dese admnistratie opden autae te branden in de diensten in advenante van twee en twyntich stuyvers ider pondt – alles inghevolghe de notitie van den overleden doende ende alhier wtghetrocken – 96 – 16 – 0

Item betaelt aen **Adriaen Carrez** over diversche stonden vermaeckte te hebben van oudt was kerssen ten deinste van den selven autae volghens deselve notitie van den overleden ende hier oock wtghetrocken de somme van 22 – 10 – 0

Betaelt aen jan vande Sande twalf hondert schallien tot tweeneveertich ponden het duyst voro de kercek by quyttancie die bedraecht – 50 – 8 – 0

Betaelt aen **Anthunis Berlein** de leverynghe van achtthien voeten abeelen berdt ten dienste van den autae van onze lieve vrouwe van myraekelen ende eenighe reghels om het huyseken te vermaeken dat dient om als men gaet wt met ons heere - by quittantie vande 3de ougst 1704 – 2 – 7 – 0

Betaelt eenighe stoffie voor den selven autae aen sieur **Nicolais Goutier** op den 6de juny 1706 – by quyttancie – 10 – 0 – 0

Betaelt ten behouwe van den selven autae drie ellen min een vierendeel casivette aen d'heer **Jacobus Albertus Plaetevoet** by quyttancie vande 24ste maerte 1710 – 4 – 2 - 6.

Betaelt eenighe leverynghe gedaen voor den selven autae aen **Joffrouw Mary Therese Lebbes** op den 30ste mey 1710 – by quyttancie – 7 – 10 – 0

Betaelt aen joffrouw **Catharina Fransoise van Damme** een witte sattynnen rock verkocht in den coopdagh ghehouden ten sterfhuyse van mevrouwe Caim voor den autae voorseit op den 13de january 1708 by quyttancie – 10 – 0 – 0

Betaelt de leverynghe van drie ellen lynwaert ten dienste vanden selven autae ten advenante van thien stuyvers de elle aen **Jan Sannen** op den eersten july 1705 bu quyttancie – 3 – 0 – 0

¹⁹ De schapulierdag : 16de juli volgens de Gentse almanak van 1717

Betaelt par assignatie van **Anne Mary Maezeman aen de weduwe Guiliamus de Schryver** de leverynghe van canten ende cameryx door de selve Anne Marye Maezeman ghedaen ten behouwe van den selven autaar by quyttancie van den achtthienden november 1705 – 11 – 17 – 0

Betaelt de leverynghe van brocade ende gordynne goedt aen **Fransois Baeteman** tot Ypre tot het maeken van autar kussens hier vooren ten jaere 1692 inde voorgaende rekenynghe opgebrocht ende gheroyeert by faute van quyttancie ende nu de selve becommen – bedraecht – 8 – 4 – 0

Den 23ste jully 1705 betaelt aen **David Vernaelde** drie cooperen ketens om de lampe die voor den selve autaar hanght by quyttancie – 5 – 0 – 0

Betaelt twee hoofdekens – twee handekens ende twee voetkens om te forneeren twee engelkens die ghestelt worden benefens het miraculeus bildt van onse lieve vrouwe als
Folio 10

het wordt ommeghedraeghen in de processie aen **Joachim Provincial** by quyttancie vanden 19de jully 1705 – 6 – 3 – 0

Zijn dit nog altijd de engelrjes van toen? Maar toen waren ze blijkbaar niet bloot, maar wel aangekleed !

Betaelt de leverynghe van twee parixkens voor de twee boovenschreven engelkens aen **Jan Geillaer** by quyttancie vanden 20ste juny 1707

Item betaelt aen **Adriaen Carrez** over diversche stonden vermaectt te hebben van oudt was, kerssen ten dienste vanden selven autaar volghens de selve notitie van den overleden ende hier oock wtghetrocken de somme van 22 – 18 – 0

Betaelt aen **Jan vande Sande** twalf hondert schallien tot twee en veertich ponden het duyst voor de kercke by quyttancie die bedraecht – 50 – 8 – 0

Betaelt aen de religieussen **Benedictinessen** de leverynghe van drie ellen roo tafta a sevenendertich stuyvers de elle – een elle roo cattoen – seven vierendeel ghestrypte gase - voor veerthien stuyvers t'cattoen - voor drie schellynghe, voor drie stuyvers cooperdraet - voor drie en dertich stuyvers gouden cantten ende syde lyndt voor groote witte cantten ende seven vierendeel cleene canten – sesendertich sutyves – alles tot het vercleeden van de bovenschreven engelkens volghens een billiet specificatyf – tsamen bedraeghende ter somme van – 21 – 14 – 0

Betaelt aen **Pieter de Witte** de leverynghe van eene dwaele ten dienste van den bovenschreven autaar by quyttancie vanden twaelfsten november 1706 – 8 – 0 – 0

Betaelt aen de huysvrouwe van sieur **Nicolaes Goutier** eenighe leverynghe

Folio 11

Ghedaen voor den selven autaar by quyttancie vanden 28ste 8ber 1704 – 4 – 16 – 0

Betaelt aen dheer ende **meester Jan Bartholomeus Roens** ten twee verscheyde stonden de leverynghe van eenighe boexkens wtleggehnde het myraekel by quyttancie van den 20ste mey 1706 – 7 – 15 – 0

Noch betaelt aen **Pieter de Witte** de leverynghe van twee cruyxkens om bussebooms in te stellen toebehoerende den selven autaar by quyttancie van den twee en twyntichsten octobere 1705 – 2 – 8 – 0.

Betaelt aen de huysvrouwe van **Fransois Baeteman** vyf ellen en half wit cameloot a twyntich stuyvers de elle voor de kercke tot het maeken van **eene nieuwe vaene** by quyttancie van den 15de juny 1709 – bedraeghende 11 – 0 – 0

Betaelt de leverynghe van vier ellen casandt voor den autaar van onse lieve vrouwe van Sinte Jan aen **Jacobus Baekeroot** by quyttancie van de 28ste september 1075 – die bedraecht – 2 – 0 – 0

Folio 12

Betaelt eenighe gordynne goedt aen een looper om een dexel op den autaar voorseyt ten jaere 1704 volghens de notitie van den overleden ende kennisse van de rendante – 4 – 2 – 0

Betaelt twaelf boexkens van het schaepulieres opden 28ste 7bre 1704 – by quyttancie – 1 – 16 – 0

Betaelt een glas om de sylveren lampe ten jaere 1704 volghens s'overledens notitie – 0) 14 – 0

Betaelt aen heer **Charles Scherrier** – pastoor deser kercke een paer blompotten voor ende ten dienste van den selven autaar volghens s'overleens notitie – 14 – 0 – 0

Betaelt aen **Michiel Maes** eene caste omme de antependia van den selven autaar van onse lieve vrouwe van myraekelen voorseyt in te schuyfven op den 23ste juny 1704 – by quyttansie – 30 – 0 – 0

Folio 13

Betaelt **Theodorus Blomme** seven daeghen min een quart schalliedecken op de kercke van Sint jans met sijn diendere ten advenante van vier en dertich stuyvers ider dagh met synnen diender ende syn stoploot tot het behoef van het selve werck – bestaende in twee hondert in advenante van drie schellynghen ider hondert inde maendt van february 1704 – ende noch drie daeghen ghevrocht op de selve kercke in advenante als vooren op de selve kercke in de maendt van juny 1704 – alles in gehvolghe de quyttancie danof synde van date 23ste july 1704 – bedraeghende tsaemen – 36 – 15 – 0 – *Het getal is echter doorstreept*

Noch betaelt aen Theodorus Bomme het wercken op debeuck van Onse Lieve Vrouwe voordien tydt van ses daeghen met synnen diender an drie en dertich stuyvers ider dagh met de leverynghe van een hondert stoploot ten behoefve van het selve werck ghedaen in den maendt van february ten jaere 1706 bedraeghende alles te saemen inghevolghe de quyttancie danof synde van daten den 7de maerte 1706 – 21 – 12 – 0 *Ook dit getal is doorstreept*

Folio 14

Noch betaelt aen **Fransois de Zeure** – metsenaere van synnen stylle - het stoppen van graeven den tydt van drie quartten met hun tweeen in de kercke voorseyt inghevolghe de quyttancie van daten 3de july 1704 – 2 – 2 – 0 – *ook dit getal is doorstreept*

Noch betaelt aen den selven Zeure het stoppen van drie graeven in den selven koor op den 11de xber 1705 by quyttancie – 1 – 4 – 0 – *Ook dit getal is doorstreept.*

Betaelt aen **Jan Frans Boy** het vermaecken van alle de glaese vensters van den koor ende beuck van onse lieve vrouwe van miraekelen binnen de kercke van Sinte Jan inghevolghe de quyttantie danof synde van den jaere 1704 – twelcke bedraecht – 37 – 10 – 0

Betaelt aen **Jaques Seel**

Folio 15

Timmerman het vermacken van het hoofd vande kleene klock op den 14de mey 1704 van de selve kercke by quyttancie – 2 – 0 – 0

Betaelt aen de huysvrouwe van **Alphonsus de Boeuf** het repaereren van de goude leeren volgens s'overledens notitie – 0 - 4 – 0

Betaelt het vaeghen van den koor ende beuck van onse lieve vrouwe in de kercke van Sinte Jan aen **Anthoine Dusathau** - by quyttancie van den jaere 1705 – 4 – 10 – 0

Betaelt aen **Jan Fransois Loys** het vaeghen de koppenspynnen ende andere vuylicheyt van alle de kerckemueren by quyttancie vanden thienden oougst 1705 – 4 – 16 – 0

Betaelt aen **Augustinus Tranchant** sylversmit het vermaeken van twee silveren lampen toebehoorende aen den autaar van onse lieve vrouwe van myraekelen op den 18den july 1706 – by quyttancie – 13 – 12 – 0

Folio 16

Betaelt aen **Jan Ferry** het vermaeken van de cooperen lampe die oock toebehoort aen den selven autaar by quyttancie van den 23ste 7bre 1709 – 4 – 16 – 0

Betaelt aen **Pieter de Dammer** het vervaerfven van een aurora lyndt voor ende ten dienste van het bildt van onse lieve vrouwe van mieraecelen by quyttancie van den 25ste mey 1705 – 1 – 0 – 0

Noch betaelt aen denselven De Dammer het vartien van de **blaeuwe frunien** om de nieuwe vaerwe van onse lieve vrouwe by quyttancie van den achtsten july 1709 – 0 – 14 - 0

Betaelt **Jacob vandamme** meester kleeermaeker het vermaeken van de oude vaerwe competerende aen den selven autaar ende den staendaert ten verscheide stonden by quyttancie vanden 20ste maerte 1709 – 3 – 0 – 0

Betaelt noch aen

Folio 17

Den bovenschereven dan Damme het maeken van eene nieuwe vaerve in proffytte van den selven autaar ende oock by quyttancie van den 9de juny 1709 – 4 – 16 – 0

Betaelt het maeken van drie overslopkens voor de kercke van sinte Jan aen **Mary Boogaerts** by quyttancie vanden 22ste 9be 1705 – 1 – 10 – 0

Betaelt aen **Jan Couttenier** het maeken van drie tunycken voor de kercke van Sinte Jan by quyttancie van den 14de jully 1705 – 5 – 8 – 0

Betaelt het maeken van eenen nieuwen houtten venster aen den cruys beuck van den selven koor van onse lieve vrouwe aen **Adriaen Carrez** volghens de notitie van den overleden – 3 – 12 – 0

Betaelt aen **Jan Couutenier** de theire ghedaen ten synnen huysse van de gonne die ghereparreert hadden den autaar

Folio 18

jeghens den Poperynghe ommegangh mitsgaders noch betaelt twee ponden parisis van theire ghedaen ten huysse van den selven Couttenier door de musiciens ten groot schapuliers daeghe tsaemen ende alles by quyttancie van den 27ste july 1704 – 7 – 0 – 0

Betaelt aen den selven **Couttenier** de theyre ghedaen t'synnen huysse ten jaere 1707 – 1708 ende 1709 door Pieter de Witte – Adriaen Carrez ende andere oock in het pareeren van den autaer jehghens de omeganghdaeghen by quyttancie van den 6de xbre 1709 – die beddraeght – 6 – 2 – 0

Betaelt aen **Jacobus Kieken** de theirre ghedaen door de klockeluyders van de kercke van Sinte Jan op den 14de july 1709 by quyttancie van den 16de july 1711 – 12 – 16 – 0

Noch betaelt aen den zelven Kieken de theirre ghedaen voor Pieter de Witte

Folio 19

- meester Romanus vanden Ameele ende synnen soone op den 27ste 8bris 1709 – by quyttancie vanden sesthienden july 1711 – 3 – 6 – 0

Betaelt aen **Pieter Ostien** het bordueren van een cruys van een casuille ende de leverynghe van wit sattyn ende styf lynwaert - alles tot het maeken vande selve casuille voor de kercke van sinte Jan bedraghende tsamen by quyttancie van den 7de february 1708 – 24 – 0 – 0

Betaelt aen den persoon ghepresenteert hebbende den enghel op den vergulden woensdagh over syn honoraire van ses jaeren ten advenante van twalf schelle ider jaer volghens s'overledens notitie – 3 – 12 – 0

Voorts oock betaelt aen den persooone gherepresenteert heben onse lieve vrouwe oock op den vergulden woensdagh ghelycke ses naer een volghende jaeren voor ghelycke twalf schelle by jaere ende oock volghens de notitie van den overleden – 3 – 12 – 0

Folio 20

Betaelt aen **Bartholomeus de Zeure** het stoppen van graeven in de kercke van sinte jan by quyttancie vande 12de julius 1719 – 6 – 12 – 0

Betaelt aen **Jan van Cayseele** de leverynghe van kercketeghels voor den autaer van onse lieve vrouwe by quyttancie van den 10de mey 1709 – 22 – 0 – 0

Betaelt aen **Adriaen Soete door Pieter Hinderick** het maeken van 2 boules vanden aflaet vanden autaer inde kercke van sint Jan by quyttancie – 3 – 0 – 0

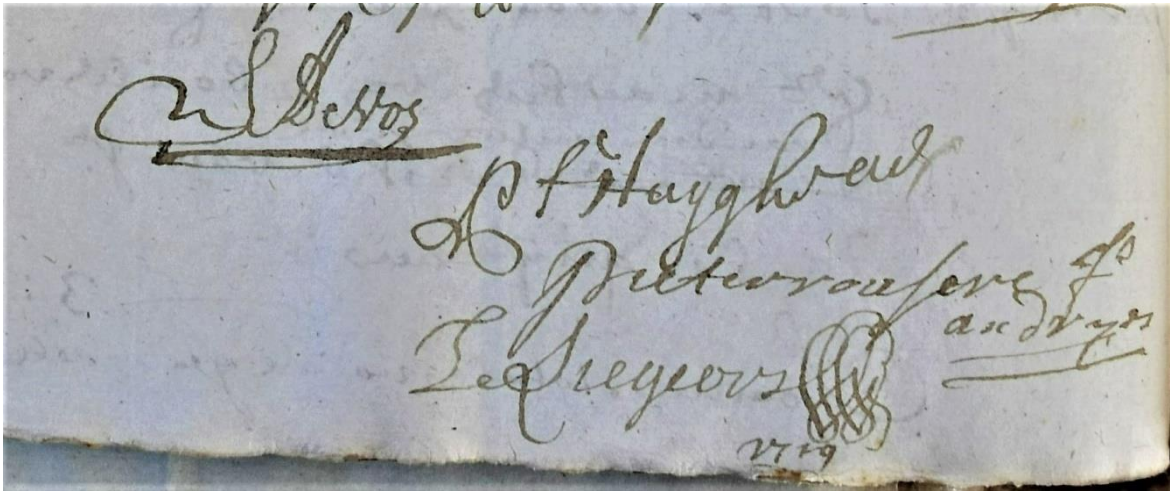
Somme totale vande generaele betaelinghe bedraeght drie duyst vierhondert negen en vyftich ponden te 0 schele 6 deniers - 3459 – 0 – 6

Ende den generaelen ontfanck bedraeght drie duyst vierhondert vyf en sestich ponden seventhien schelle parisis - 3465 – 17 – 0

By die meer ontfaen als uytghegeven den autaer te vooren omme de rendante ten achteren ter somme van – 6 – 16 – 6

Nemaer alsoo hier vooren gheobmitteert is te bringhen het stellen van de rekenynghe met den dubbel bedraeghende derthien ponden parisis – zoo comt de rendante sloote vooren ter some van ses ponden drie schelle 6 deniers parisis – 6 – 3 – 6

Aldus dese rekenynghe ghearresteert ende gheslooten odner alle behoerlicke protestantien costumiere by ons sire Anselvmus de Vos – proost meits d'heere ende meester Pieter Francois Huyghe – burgmeester vande wet ende Pieter Rouseré schepen ten adjonctie vande onderschreven griffier dsen 18de xbre 1719

In het recolleeren van dese rekenynghe wort bevonden dat den ontfanck hier vooren moet gheagumenteert worden met hondert vier en veertich ponden bedraeghende alsoo tsaemen de somme van drie duyst ses hondert negen ponden seventhien schellynghen volgens d'appostille op seker artikel van ontfanck hier vooren dus hier – 3609 – 17 – 0

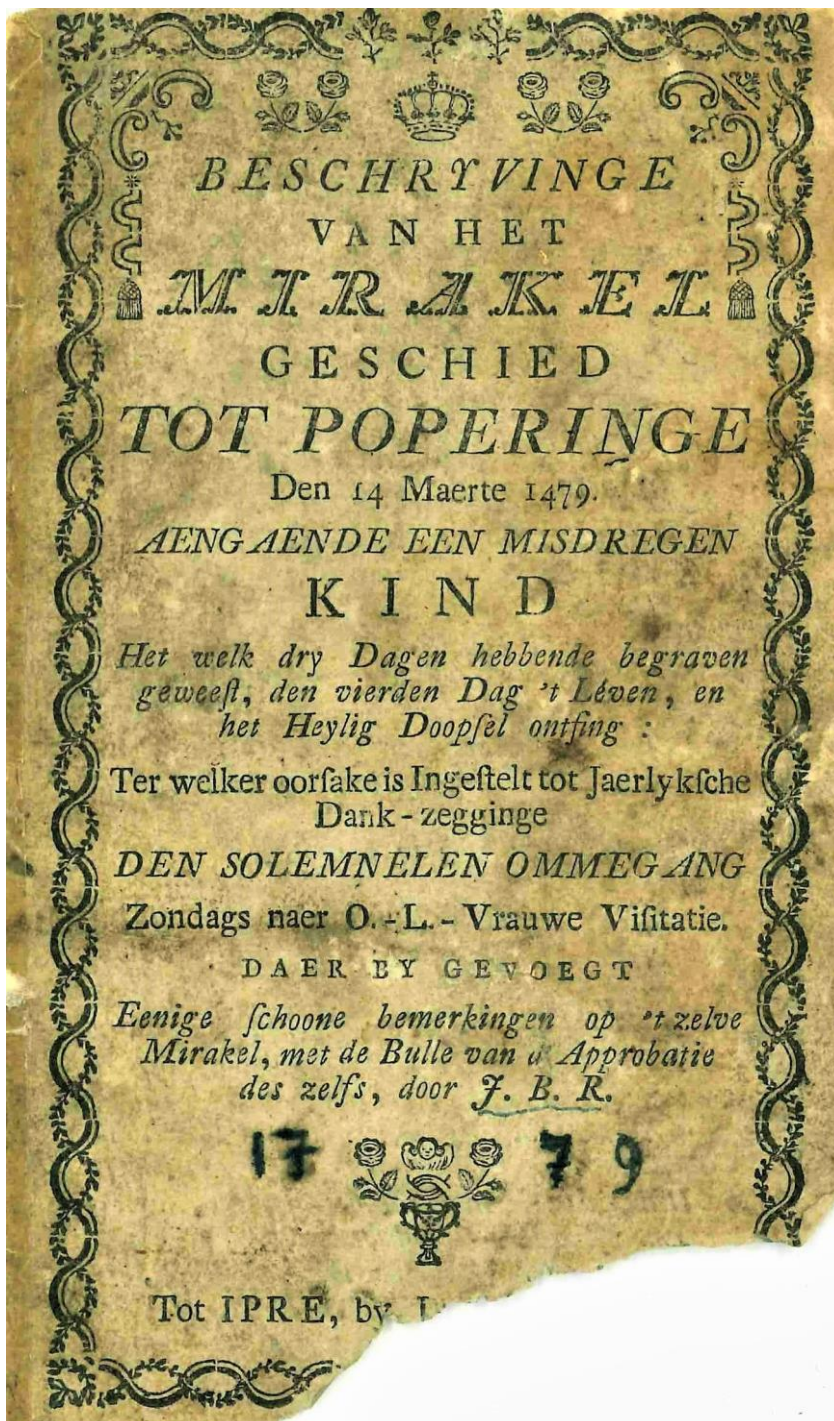
Ende de betaelynghe hier vooren moeten ghedeminnereert zyn volgens d'appostille op het 2de artikel van andere betaelingen hier vooren folio 7 vande somme van 124 pond 12 schele paris is by dies hier alleenelick drie duyst direhondert vier en dertich ponden acht schelle ses deniers paris is – 3334 – 8 – 6

De selve afghetrocken vande voornoemde ontfanck blyft de rendante ten achteren ende den autae te vooren de somme van twee hondert vyf en tseventich ponden achte schelle ses deniers paris is – 275 – 8 – 6

Ende alsoo aende rendante moeten goetgedaen worden de gheroyeerde artikelen inde mysen deser rekenynghe – ... maekende de somme van hondert negen en twyntich pont vyfthien schelle paris is de rendante sal van deses omme betaelt worden vanden modernen ontfangh vande kercke van Sint Jan dienende desen voor assignatie aende rendante ende voor autorisatie aende voornoemde ontfangher

Ainsy recollé autrefois clos et arreté en presence de Monseigneur l'abbé de Saint Bertin seigneur temporal de cette ville et en presence du magistrat et a l'adjonction de sieur Jacques de Langhe et Pierre de Witte – gouverneurs de l'autel de notredame en l'eglise de Saint Jean en cette ville et de sieur Michel Franchoise Leliegeois - greffier – ce 27ste mars 1726

Naar aanleiding van de 300-ste verjaardag van het grote mirakel van Onze Lieve Vrouw van Sint Jan, kwam er ook een heruitgave van het mirakelboekje van Jan Vartholomeus Roens. Terwijl ik vorig jaar nog schreef dat dit Poperings 'topstuk' niet in het stadsarchief zat,²⁰ moet ik nu deze stelling afzwakken. Een heruitgave van het boekje zit er wel in.

Het was Bert Lemahieu uit Reninghelst die mij er op wees dat dit boekje in het archief zat van de familie Lahey – onder nummer 6.

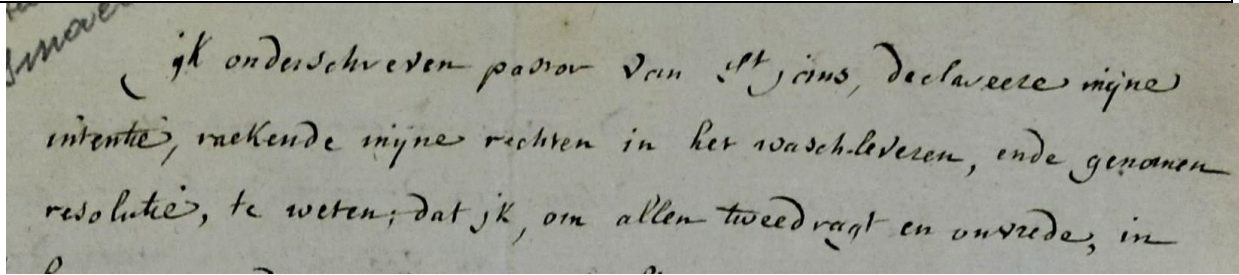
Wouter Moyaert was zo vriendelijk om het gehele boekje te kopiëren zodat iedereen het nu kan lezen. Jean Boidin – die er voor zorgt dat de webstek op orde staat – heeft het boekje geplaatst onder de rubriek: Den Ommegang op onze webstek van 't Neerhof.

Het is dan ook te vinden via de onderstaande :

<https://tneerhofvzw.be/Den-Ommegang/Jaar1779mmegangsboekje.pdf>

²⁰ Zie het artikel 'Den ommegang van Jan Bartholomeus Roens & Barbara Scherlinck - 1693' in Doos Gazette van juli 2021.

1783 – De wasregeling

Ik onderschreven pastor van St. Jans, declareere myne
intentie, raekende myne rechten in het wasch-leveren, ende genomen
resolutie, te weten; dat ik, om allen tweedragt en onvrede, in

Ik onderschreven pastor van St. Jans declareere myne intentie, raekende mijne rechten in het wasch leveren, ende genomen resolutie, te weten, dat ik om allen tweedragt en onvrede, in eht cas van de waschmaekers (alhoewle met mijnder merkelikke tydelikke schaede) te eyndigen, presenteer te cederen mijn gewonnelik recht van waschleveringe, soo in den grooten, als in den middeluytvaert, 't welke by immeloriaele possessie mij toekomt, en dat op de volgende conditien:

1 – dat de waschmaekers in alle uytvaerden, eerste jaergetyden ende engelmessen zullen leveren, van hun beste en zuyverste wasch, die zij verkoopen, ten prijse van achtentwintig stuyvers het pondt, gelyk zy gewoon zyn te leveren in groote uytvaerden, en dat in gewigt nae gewoonte.

2 - of dat zy niet en zullen leveren in kleyne uytvaerden, maer ik alleen 't hunder exclusie ofte wel in cdas zy ook somtijds zouden willen leveren, gelyk tot heden gepleegt is geweest, zy zig zullen verbinden, tot het beste en zuyverste wasch van 28 stuyvers by ponde, gevende de keersen een vierendeel gewigt nae gewoonte.

3- dat ik van gelyken zal leveren in engelmessen – zoo wel als zy, als d'occasie zal vooren vallen. 4 maer dat ik ook niet leveren en zal in eerste jaergetyden.

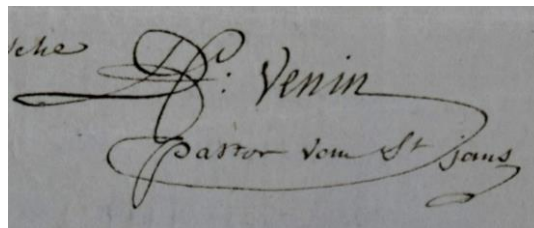
5 – dat zy zulle, declareren tot wat prijs zy myn wasch zullen overnemen, welk wasch, ik (sonder noftans hier af eene obligatie te ameken) wel wil overlaeten, als nu aen d'eenen als dan aen den anderen waschmaeker, van mijne prochie om te toonen dat ik myne schaepen met de zelve liefde wil beminnen en voordeelig zijn, zonder exceptie van persoonen.

6 – dat de waschmaekers van dit reglement eenen act zullen maeken in forma, ende den zelve nevens mij onderteekenen.

7 – in cas de waschmaekers contraveneeren aen de engenomene conditien, ik declareere te houden en te ervatten mijn recht als vooren, 't en waer de heeren van het magistraet er in geliefden te voorzien, op welgefondeerde klagten.

My dunckt dat ik hebbende de misnte pastorye van de drye, veel wil doen om den vrede, zoo zullen de waschmaekers hunne leveringe in groote en middeluytvaerden vry hebben, ter exclusie van den pastor, de kerke, voor welke ik mijnen eedt gedaen ehbbe en zal niet meer beschaedigt worden ende alles zal in vrede wezen, gelijk ik wensche

DF Venin

De Venin
Pastor van St. Jans

Pastor van Sint Jans

Eenvoudig verhaal uit Poperinge

Echt gebeurd rond 1835

Langs de dijkkant van een landweg uitmondend in de Bruggestraat te Poperinge, waar een paar nette lage Westvlaamse huisjes stonden met bloemen versierd, was een oud vrouwtje uit de familie S... op een zomeravond, gras aan het snijden om haar konijntjes te voederen. Haar gedachten waren gericht op ver vervlogen tijden. Daar kwam een onbekende man, met grijze baard, een stok op de schouder dragend, waarin al zijn spullen inzaten.

Die man keek rond, aarzelde, keek nog eens rond en kwam langzaam tot bij het neergeknield vrouwtje.

Deze keek op.

‘Vrouwtje’, zei de onbekende, ‘Kunt U mij zeggen of moeder S... die vroeger in een van deze huisjes woonde, nog in leven is?’

‘Ja, zeker’ was het antwoord. ‘Moet U daar naartoe, moet U haar zien?’ vroeg zij opeens verbaasd.

Zij stond recht en bekeek die man eens goed. Die ogen herkende zij. En opeens met luider stem galmde die man het uit.

‘Moeder!’ riep hij.

‘Mijn zoon’ was het eenvoudig antwoord van die oude moeder.

Zij vlogen in elkanders armen, dol van vreugde en geluk om het weerzien, na al die lange jaren. Het was niet zonder reden ook. Deze te oud geworden man voor zijn leeftijd, was haar

vermiste zoon uit het leger van Napoleon.

De jongen werd samen met andere jongens uit Poperinge, op 16-jarige leeftijd, in het keizerlijk leger ingelijfd, na de loting van 1803 of 1804. De aanhoudende oorlogen vergden altijd meer soldaten, de ene lichterling volgde de andere en er werden meer jongeren en ook weer meer ouderen ingelijfd. En meest allen kwamen niet meer naar huis.

Onze Poperingse soldaat had bijna alle campagnes en slagvelden meegemaakt en werd als vermiste opgegeven.

Te voet uit Rusland, op weg naar huis, had hij al die lange jaren langs de weg in Polen en Duitsland bij boeren werk gevonden, nu echter had hij zijn levenswens en doel bereikt. Tot in het diepste van haar ziel ontroerd, zei moeder 'Ik heb altijd met volle vertrouwen Onze Lieve Vrouw van Sint Jan gebeden om uw terugkomst of ten minste om te weten waar uw graf stond.'

En de niet min ontroerde man antwoordde hierop eenvoudigweg: 'Ik van mijn kant heb altijd in de moeilijkste omstandigheden en gevaren mijn volle vertrouwen gericht op Onze lieve Vrouw van Sint Jan, en haar gevraagd zijn moeder nog terug te mogen zien.

Met tranen van vreugde in de ogen zei moeder: 'Dank aan Onze Lieve Vrouw, zal ik nu gelukkig sterven, mijn wens is volbracht.'

Marguerite Petit

Het Mirakellied van De Bo

Liedeken van 't Mirakel geschied te Poperinghe – den 14 maart 1479

1

Komt, Christenen, horkt aandachtig
Naar 't wonder hier verhaald
Van Onze Vrouwe almachtig
Die in Sint Jans Kerk praalt
't Zal uw devotie sterken
Voor deze Moeder zoet
En u voor God doen werken
Met dubbel vlijt en moed

2

Het was in veertien honderd
En tachtentig min één

Dat Popering verwonderd
En blij was ongemeen
Omdat **Rassoen Van Hove**
En zijne vrouw **Jaakmyn**
Beloofd in hun geloove
Met een mirakel zijn

3

Hun wierd, 't is droef van hooren
Den zondag elfsten Maart
Een kindje doodgeboren
Misdragen, deerniswaard
Doch waar het hart der braven
Nog meest van al in vond
't wierd ongedoopt begraven
In ongewijden grond.

4

Nogtans in al dien rouwe
Verloren zij geen moed
Men ging naar Onze Vrouwe
En viel haar diep te veot
Haar smeekende met tranen
Van 't kindje toch een stond
In 't leven op te manen
Dat 't kwame tot de vont

5

Ja, mag dit kind maar leven
Zei **Pieterneel Turlin**
Een maagd in deugd verheven
En goddelijke min
Ik zal 't Maria danken

En zeven jaar voortaan
Maar slapen op de planken
En zonder lijnwaad gaan

6

En zie, zij voelde in 't herte
Dat God haar bedde ontving
En dat de bitter smerte
In vreugd verandren ging
Zij heeft de spa genomen
En onder Gods gelee
Is ze in den hof gekomen
En de ouders waren mee

7

't Was 's Woensdag in den morgen
En dus den vierden dag
Dat 't kindeken geborgen
Daar onder de aarde lag
't zal elven voor te doopen!
Riep Pieternelle luid
En dolf het grafken open
En haalde ere 't schrijnken uit.

8

En als zij nu al bevend
Het schrijntjen openmiek
Daar lag het kindjen levend
Of 't uit een slaap ontweek!
En straks bij groot en kleene
Wierd 't wonder nieuws vermond
Dat heel te stad te beene
En overeinde stond.

9

Tot overmaat van zegen
De vroedvrouw heeft alsdan
Het kindeken gedregen
Ter kerke van Sint Jan
En 't kwamen daar gelooopen
Bij duizenden van lien
Om 't kind te helpen doopen
En 't levende te zien.

10

Daar lag het nu ten toone
Voor Onze Vrouw altaar
Met lipjes rond en schoone
En kaakjes frisch en klaar
En 't deed zijn oogjes open
En 't roerde hand en voet
En 't was van zweet bedropen
En 't navelstrengje in bloed

11

Geen preuven meer te doene

't was levend in der daad
En de onderpastor **Roene**
Verscheen in wit gewaad
Hij doopte 't zonder toeven
En wiesch hem d'ersschuld af
Daar hij hem naar behoeven
Eene naam – **Jacobus** – gaf.
12

En nu in 't geestelijk leven
Door 't Sacrament gesteld
Is men er mee zoo even
Naar 't oudren huis gesneld
Daar heeft het zoo een ure
Tot troost van 't moederhert
Gebakeld bij den vure
In 't leven nog volherd.

13
Daarna, is t zwart bedegen
En d'adem uitgegaan
En kerkhofwaart gedregen
In d'heilige aerd gedaan
Maar wierd het lijk begraven
En lag het schip gestrand
De ziel was in de Haven
Gelukkig aangeland

14
Dat dit Mirakel waar is
Dat heeft d'Heer Monyssaert
Van Terenburg Vicaris
Het jaar daarna verklaard
Nadat hij wijs te werke
De zaak had onderzocht
En, als gezant der kerke,
Het vonnis strijken mocht.

15
Maria, hoog verheven,
U weze dank en prijs
Voor 't kindeken zijn leven
In 't eeuwig paradijs
Verkrijg ons ook die gunste
Van zalig dood te gaan,
Gaan varen is geen kunste,
Aar landen heeft wat aan.

Tale fac nobis venerande Mater
Filiis porta – gremioque conde –
Quo tuus quondam toties quierit
Jesuis infans

ERKEND
CULTUREEL
ARCHIEF

Intergemeentelijk

Archief

POPERINGE

VLETEREN

HET WONDER VAN POPERINGE.

De julimaand is in Poperinge ook de processiemaand.

Deze versie van het mirakel van Onze Lieve Vrouw van Sint Jans, heb ik gevonden in het Iepers Liedboek, dat zoals de lezers ervan weten, vooral liederen bevat die te Poperinge in de spellewerkscholen gezongen werden rond 1900.

HET WONDER VAN POPERINGE.

1.

Komt hier, gij christene katholieken,
Laat uwen ijver zeer blijken!
Komt naar den Poperingschen ommegank!
Wilt daar uwe liefde vermeerden
Tot de Maagd, moeder des Heeren,
Wiens beeld wordt jaarlijks bezocht aldaar,
Om de mirakels vertoond voorwaar!

2

In duist zeshonderd tseventig negen,
Heeft eene vrouw heur misdregen,
Een doode kind met smerte gebaad.
De vrouw riep: « Ach Hemelmoeder,
Gij zijt ons Heer en Behoeder
Doet toch mijn kind van de dood opstaan,
Om van hem eeuwig den lof t' ontvaân! »

3.

Maar drij dagen, met 't herte vol rouwe,
Op de moeder Gods te betrouwen,
Voelt zij haar lichaam heel ontroerd,
En, verlicht door d' hemelsche gave,
Heê zij haar kind doen ontgraven,
Met hope dat 't, door Maria's kracht,
Levende zou zijn naar den doop gebracht.

4.

Nauwelijks was 't kind uit d' aarde geheven,
't Betoonde teekens van leven:
Het bleusde als een Meische roos.
De vrouw riep: "Ach Hemelmoeder,
Gij zijt ons Heer en Behoeder!
Gij doet mijn kind van de dood opstaan:
Uw naam zal toch in mijn herte staan! "

5.

Het kind wier', met fluit ende behagen,
Naar Sint-Janskerke gedragen,
Waar 't, vÔdr Maria's autaar,
Het heilig doopsel heeft ontvangen.
De moeder vol hertsverlangen
Bad Maria op haar bloote kniën.
Te mogen levend haar zoontje zien.

6.

Zij brachten 't kind in zijn moeders armen,
Om haar geloof te beschermen.

Maar als zij haar kind levende zag,
Bedankt' hij vol liefd' en vol minne

- De hemelsche Koninginne.

Het kind één uur 't doopsel had ontfang'n,
Het is de eeuwigheid ingegaan.

7.

Komt hier, gij christenen altegader!

Treedt 't beeld van Maria nader!

Vraagt haren bijstand in den nood!

Wilt haar een hert van liefd' opdragen!

Zij zal u ook onderschragen,

G'lijk zij met dees moeder heeft gedaan,

Als hij haar kind van de dood deed opstaan.

Een heruitgave van het 'Handboekje van den bedevaarder op Poperinghe Ommegang – of beschrijving van het mirakel van O.L. Vrouwe van St. Jan, door den eerw; heer Lodewijk Vanhaecke' staat nu ook op de webstek van 't Neerhof. Het is te lezen op:

<https://tneerhofvzw.be/Den-Omegang/Jaar1905ommegangsboekje.pdf>

De jubelfeesten van het jaar 1954 – Een fotofilm

Zet de onderstaande URL in jouw browser

<https://tneerhofvzw.be/Den-Omegang/Jubelfeesten.ipad.mp4>

Het aankleden van het Mariabeeld – Een film

<https://tneerhofvzw.be/Den-Omegang/KledingOLVrouw.ipad.mp4>

Uit de processie van 1959 – Met dank aan Wouter Moyaert en Poperinge Verbeeldt

Het historische deel van de Processie – gezien door de ogen van Daniël Liefoghe

<https://tneerhofvzw.be/Den-Omegang/ProcessieDaliHistorie.ipad.mp4>